

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

за матеріалами ТОВ «Березино», Черкаська обл., Уманський р-н, с. Червоний

Кут

Студента 2 курсу 2м групи,
спеціальності 051 «Економіка»,
освітньої програми «Агробізнес»
денної форми навчання

Кустенко Владислав
Віталійович

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доц.

Гейдор Алла
Петрівна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Танклевська Наталія
Станіславівна

Київ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «БЕРЕЗИНО»,

2.1. Аналіз показників, що характеризують стан ресурсного потенціалу

2.2. Дослідження факторів, що визначають стан ресурсного потенціалу

2.3. Оцінка ефективності управління ресурсним потенціалом

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ АГРАРНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТОВ «БЕРЕЗИНО», ЧЕРКАСЬКА ОБЛ., УМАНСЬКИЙ Р-Н, С. ЧЕРВОНИЙ КУТ

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

SCIENTIA DIFFICILIS SED FRUCTUOSA

ВСТУП

Актуальність дослідження. Виробничо-господарська діяльність підприємства є основою економіки країни за умовою задоволення зростаючих потреб населення. Поліпшення потенціалу підприємства в ринковій економіці важко переоцінити. Важливим рушієм модернізації є поліпшення потенціалу підприємства на засадах інноваційного розвитку економіки України. Для забезпечення конкурентоспроможності потенціалу підприємства необхідно якісно розвивати його структурні елементи, швидко реагуючи на зміни, брати до уваги тенденції міжнародного ринку. Це зумовлює використання методів корпоративного управління до алгоритмів визначення потенційних можливостей використання ресурсів.

Ресурсний потенціал відображає максимально можливу здатність підприємства по підвищенню робіт на основі збалансованого розвитку всіх його елементів, повного і найкращого використання всіх видів ресурсів. Виходячи з цього вважаємо за доцільне розглядати проблему підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу, як в цілому, так і диференційовано по кожному елементу у взаємодії, тобто на базі системного підходу.

Досліджено сутності та види потенціалу підприємства, а також складових його ресурсів, ступені їх залучення і характеру участі у виробничо-фінансовій діяльності присвячено роботи багатьох вчених. Серед них такі, як Ареф'єва О.В., Анлірієнко М.М., Кравченко О.Р., Васьківська К.В., Лозинська Л.Д., Богутська О. та ін.

Але, незважаючи на значну кількість досліджень, вивчення процесів управління потенціалом аграрного підприємства вимагають додаткового дослідження.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних засад та розробка рекомендацій щодо підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства.

Згідно мети було визначено наступні завдання:

- розкрити теоретичні основи ресурсного потенціалу аграрного підприємства;
- - проаналізувати показники, що характеризують стан ресурсного потенціалу;
- - дослідити фактори, що впливають на стан ресурсного потенціалу;
- - оцінити ефективність управління ресурсним потенціалом;
- - обґрунтувати напрями підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом аграрного потенціалу.

Об'єктом дослідження є процес управління ресурсним потенціалом аграрного підприємства.

Предметом дослідження є теоретико-методологічна основа та практична характеристика управління ресурсним потенціалом підприємства.

У роботі використані загальнонаукові методи, такі як, економічно-статистичні, графоаналітичні, спостереження, абстрактно-логічні.

Методологічну основу дослідження склали фундаментальні наукові положення загальної економічної теорії та управління підприємством, праці вітчизняних і закордонних вчених.

Емпіричною базою дослідження є ТОВ «БЕРЕЗИНО» зареєстрована 03.11.2004 за юридичною адресою Україна, Черкаська обл., Уманський р-н, село Червоний Кут, вул. Гриценка Василя . Основний КВЕД компанії — 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Крім того підприємство займається допоміжною діяльністю у рослинництві, оптовою торгівлею зерном, наданням в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів, наданням в оренду сільськогосподарських машин і устаткування тощо.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що було розроблено систему рекомендацій для підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом аграрного підприємства.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була опублікована стаття на тему: «Особливості управління ресурсним потенціалом аграрного підприємства» у збірнику наукових праць студентів: К. ДТЕУ, 2023.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел і додатків.

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В основу поняття «ресурсний потенціал» входять такі поняття як «ресурси» та «потенціал». З економічної точки зору ресурси – це сукупність окремих елементів, які прямо чи опосередковано беруть участь в процесі виробництва товарів чи наданні послуг [1с. 43].

Як економічна категорія «ресурси» означають засоби, кошти, запаси, можливості, джерела [3.]. Ресурси являють собою всі елементи, що потрібні для задоволення потреб споживачів, вони включають людські і природні. До даної категорії також можна відносити інфраструктуру та інвестиції [4].

Досить докладно сутність терміна "ресурси" розглянуто в роботі Предеїна А.М. [5.]. На базі його досліджень було побудовано схему (рис. 1.1), на якій представлено основні підходи до трактування сутності цього поняття [6].

Отже, в загальному розумінні ресурси представляють собою сукупність елементів, які можуть бути використаними людиною для життєдіяльності та залученими в процес праці для виробництва різноманітних споживчих вартостей.

Термін «потенціал» у своєму етимологічному значенні походить від латинського слова «potentia», що означає «сила», «приховані можливості», джерело сили або можливостей, які можуть бути практично реалізовані в господарській практиці [7].

На думку О.М. Свіргун «потенціал - це сукупність ресурсів і можливостей, які можуть бути використані підприємством для досягнення певних цілей» [8].

Зміст категорії «потенціал» розкривають через термін «можливості» і на противагу від класичного трактування потенціалу, тобто величини, яка відбиває «номінальні потенційні можливості підприємства» і оцінки максимальної величини показників виробничих характеристик об'єктів» [9]. Визначення

потенціалу також розглядають з позиції терміну «здатність». Так, потенціал може являти собою «здатність підприємства до подальшої діяльності», що виходить з наявних ресурсів, якими володіє товаровиробник [10].

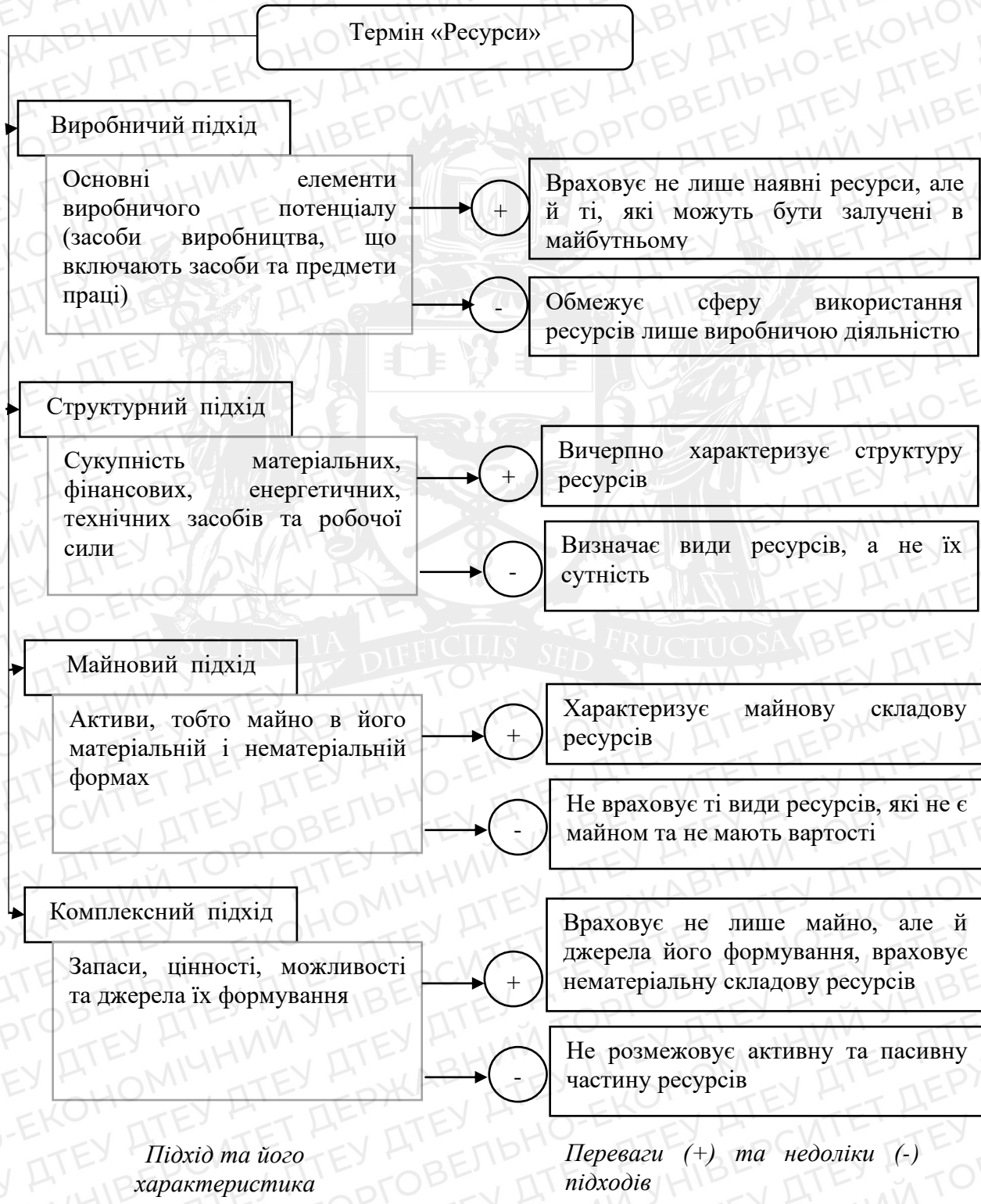

Рис. 1.1. Підходи до визначення сутності терміна «ресурси» [6]

Спираючись на загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства, можна побудувати загальнотеоретичну модель цього процесу (рис. 1.2).

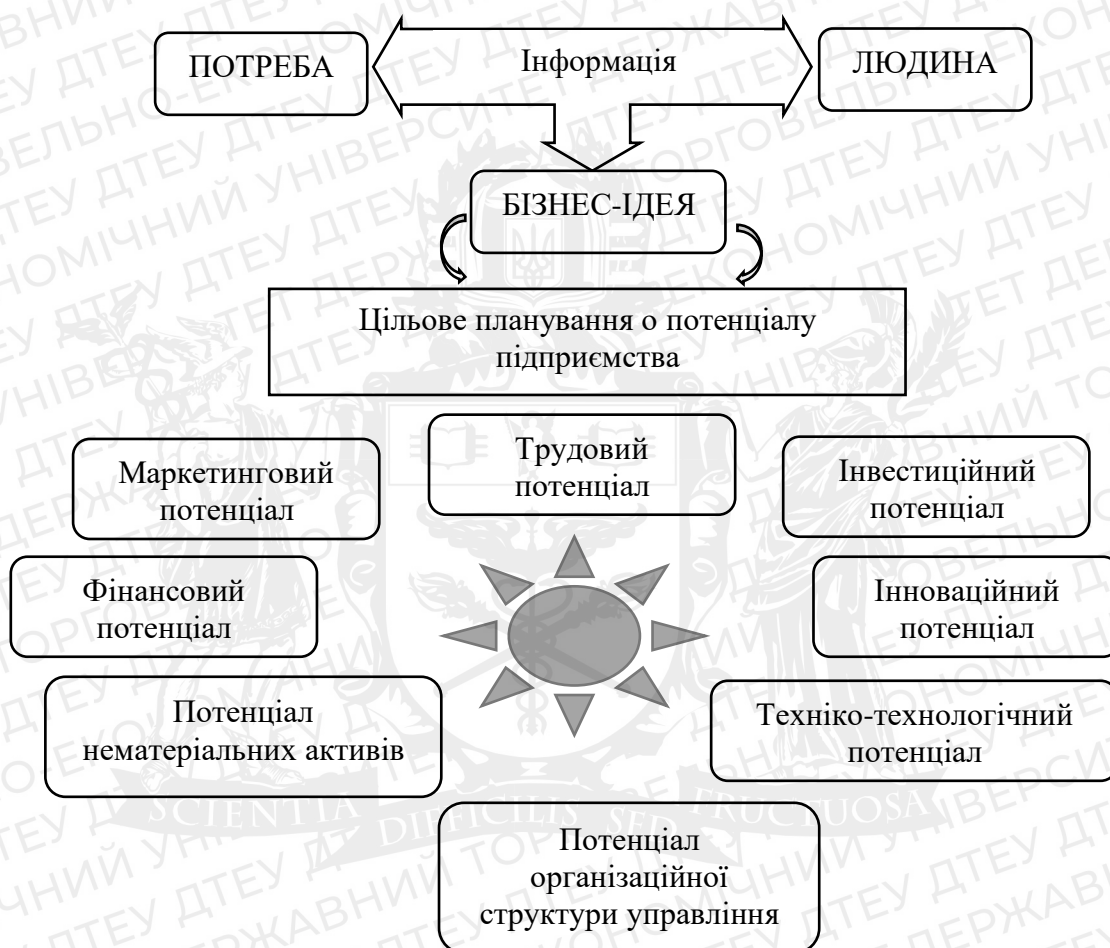

Рис. 1.2. Теоретична модель загального формування потенціалу підприємства [22]

Таким чином, практично всі визначення потенціалу підприємства спираються на ресурси, тому відзначимо, що важливою складовою потенціалу підприємства є ресурси і можливості їх використання.

При цьому ресурсний потенціал підприємства можна охарактеризувати чотирма основними критеріями [11]:

- реальними можливостями підприємства в тій чи іншій сфері діяльності (також і нереалізовані можливості);

- обсягом ресурсів як залучених, так і тільки підготовлених до використання у виробництві;
- здатністю кадрів (менеджерів) використовувати ресурси, вміння розпоряджатися ресурсами підприємства;
- формою підприємництва та відповідною організаційною структурою підприємництва.

За визначенням Павловської Л.Д., ресурсний потенціал — це три групи ресурсів, які використовуються у процесі виробництва аграрної продукції та продуктів харчування. Перша – природно-біологічні ресурси, друга - трудові ресурси (або трудовий потенціал), третя - виробничі фонди [12,с. 75].

Поняття "ресурсний потенціал" включає в себе сукупність потенціалів усіх ресурсів підприємства, що є необхідними для здійснення процесу виробництва продукції та надання послуг для задоволення потреб суспільства [13, с. 16]. До таких ресурсів важливо, можна віднести: трудові, виробничі, природні, фінансові, інформаційні.

Інші науковці трактували поняття ресурсного потенціалу наступним чином:

- сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, у тому числі здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для виконання місії, досягнення поточних та стратегічних цілей підприємства [14, с.57];

- не тільки сукупність ресурсів, що є в розпорядженні підприємства чи цілого регіону, а також спроможність працівників і менеджерів використовувати ресурси з метою виробництва товарів (послуг) та отримання максимального прибутку. Він характеризує не весь запас конкретного ресурсу, а ту його частину, яка залучена у виробництво з урахуванням економічної доцільності та досягнень науково-технічного прогресу і включає в себе не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їхні джерела [15, с. 61];

- сукупність матеріальних, нематеріальних, трудових, фінансових ресурсів, включаючи здатність робітників підприємства ефективно використовувати названі ресурси для досягнення поточних стратегічних цілей та виконання місії підприємства [16].

Що стосується ресурсний потенціал аграрних підприємств, то він являє собою сукупність ресурсів, що залучені до процесів господарської взаємодії, об'єднаних управлінськими відносинами, формування яких забезпечує належний рівень конкурентоздатності підприємства і стратегічний розвиток. Ресурсний потенціал відіграє важливу роль в процесах оцінки перспектив розвитку підприємства, так як ним враховуються напрямки розширення, поповнення та відтворення джерел ресурсів [17].

Ресурсний потенціал включає не тільки сформовану систему ресурсів, а й нові альтернативні ресурси та їх джерела. Особливості ресурсного потенціалу показано на рис. 1.3.

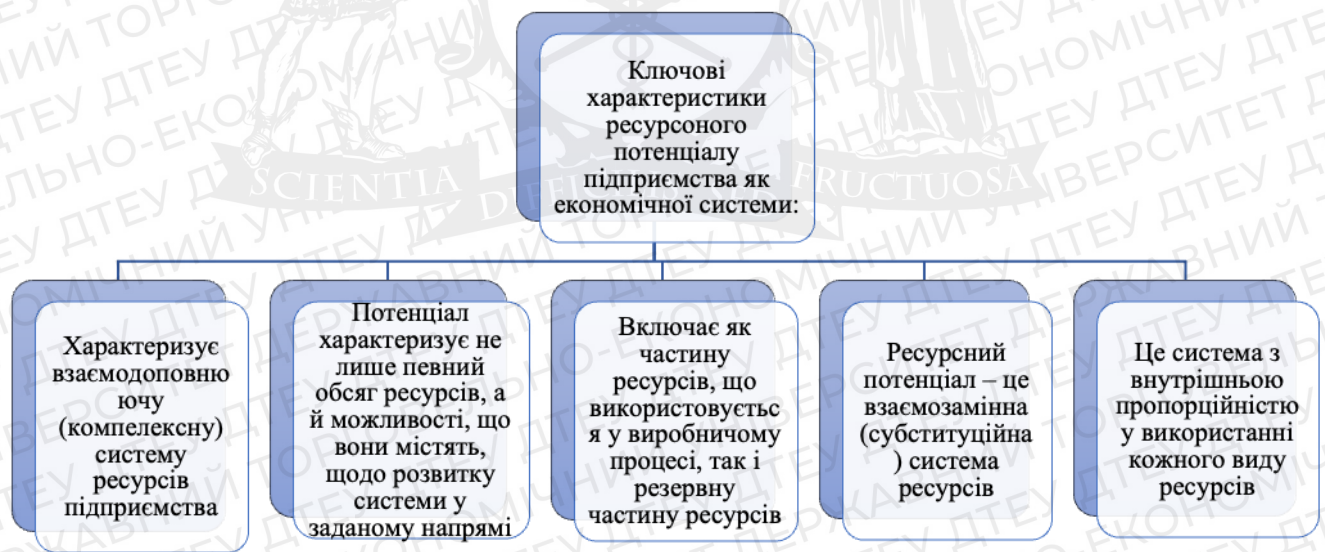

Рис. 1.3. Ключові характеристики ресурсного потенціалу підприємства як економічної системи [18]

Отже, ресурсний потенціал підприємства можна охарактеризувати наступними критеріями:

– реальними можливостями підприємства в той чи іншій сфері діяльності (включаючи і нереалізовані можливості);

- обсягом ресурсів як залучених, так і тільки підготовлених до використання у виробництві;
- здатністю підприємства використовувати ресурси, вміння розпоряджатися ресурсами підприємства.

Розглядаючи ресурсний потенціал як складну систему, можемо виділити такі його взаємопов’язані складові частини (рис. 1.4).

Рис. 1.4. Структура ресурсного потенціалу підприємства [20, 23]

Розглянемо детальніше складові частини ресурсного потенціалу. Фінансові ресурси підприємства – це грошові кошти, що перебувають у розпорядженні підприємства й призначені для здійснення поточних витрат, виконання фінансових зобов'язань та економічного стимулювання працюючих, тобто сукупність грошових коштів цільового призначення.

Під інноваційними ресурсами розуміються ресурси, здатні забезпечити можливість інноваційної діяльності. В широкому розумінні до цих ресурсів можна включити матеріально-технічні, трудові, фінансові, інтелектуальні, інформаційні ресурси [20].

Виробничі ресурси підприємства – це всі природні, людські та вироблені людиною ресурси, які використовуються для виробництва товарів і послуг.

Нематеріальні ресурси – це складова частина потенціалу підприємства, що здатна забезпечувати економічну користь протягом відносно тривалого проміжку часу. Для цього виду ресурсу є характерними нематеріальна основа і невизначеність величини майбутнього прибутку від її використання в процесі виробництва.

Інформаційно-методичні ресурси – це семантична інформація у вигляді понятійного знання, що відображає не стільки індивідуальні, скільки суспільні (колективні) знання.

Управління елементами ресурсного потенціалу агропідприємства передбачає: ідентифікацію факторів, які чинять найбільш вагомий вплив на процеси управління та ресурсні складові; здійснення оцінки рівня ефективності використання ресурсів суб'єкта господарювання шляхом чіткої кількісної оцінки на основі аксонометричного методу; визначення цільових настанов і завдань розвитку підприємства агропродовольчої сфери та розробку заходів щодо підвищення рівня ресурсозабезпечення; кінцеву оцінку системи управління ресурсозабезпечення після зміни значень його складових [17].

Управління ресурсним потенціалом підприємства – це складний процес, який передбачає сукупність впорядкованих дій (рис. 1.5).

Рис 1.5. Модель управління ресурсним потенціалом підприємства [23]

Механізм управління ресурсним потенціалом підприємств аграрної сфери має містити інструменти управлінської діяльності суб'єкта господарської взаємодії, що розподілені між фінансовою, матеріальною, трудовою підсистемами, що являють єдине ціле та взаємодіють між собою через реалізацію функцій використання, розподілу, наявності та поновлення ресурсів агропідприємства, що надає можливість розглядати його як основну ланку в системі управління функціонуванням аграрного підприємства за умов конкурентного середовища. Ефективність використання ресурсного потенціалу підприємствами сфери сільського господарства зумовлюється впливом ряду чинників, що представлені на рис.1.6.

Рис. 1.6. Чинники формування та використання ресурсного потенціалу сільськогосподарських підприємств [24]

Підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств, забезпечення його раціонального використання значною мірою пов'язано з проведенням якісних змін у складі ресурсів та з підвищенням ефективності в їх управлінні. Завдання підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств полягає, насамперед, у вдосконаленні використання та управління ресурсами аграрного підприємства й у підвищенні їх цілісності, яка проявляється у їх тісному взаємозв'язку.

Ресурсам підприємства повинен бути притаманний відповідний спектр функціональних характеристик, на основі яких має забезпечуватись компенсація їх дефіцитних властивостей.

Для оцінки ресурсного потенціалу підприємства може бути застосована наступна система показників, що відображатиме дві сторони потенціалу: наявність ресурсів та їх рівень використання (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Узагальнюючі показники оцінки ресурсного потенціалу підприємства [16]

Групи ресурсів	Наявність ресурсів	Рівень використання ресурсів
1	2	3
Матеріальні	<p>Рівень забезпечення матеріальними ресурсами:</p> $K_{mat} = \frac{Q_{покp} + Q_{дог}}{\Pi}$ <p>де $Q_{покp}$ – внутрішні джерела покриття потреби; $Q_{дог}$ – обсяг наявних ресурсів за договорами; Π – потреба у ресурсах.</p>	<p>Коефіцієнт використання матеріалів:</p> $K_{вик} = \frac{\sum MB_{факт}}{\sum MB_{пл}}$ <p>де $MB_{факт}$ – фактичні матеріальні витрати; $MB_{пл}$ – матеріальні витрати за планом при фактичному обсязі випуску продукції. Також характеризують рівень використання такі показники, як матеріаловіддача, матеріаломісткість, рівень матеріальних витрат на 1 грн. собівартості продукції тощо.</p>
Трудові	<p>Наявність трудових ресурсів:</p> $K_{тpyo} = \frac{ЧP_{факт}}{ЧP_{потp}}$ <p>де $ЧP_{факт}$ – фактична чисельність робітників за категоріями і професіями; $ЧP_{потp}$ – потреба у робітниках.</p>	<p>Ступінь використання фонду робочого часу:</p> $K_{викФPВ} = \frac{ФPВ_{факт}}{ФPВ_{план}}$ <p>де $ФPВ_{факт}$ – фактичний фонд робочого часу працівників підприємства; $ФPВ_{план}$ – плановий фонд робочого часу працівників підприємства. Повноту використання трудових ресурсів можна оцінити по кількості відпрацьованих днів і годин одним працівником за аналізований період часу</p>

Продовження табл. 1.1

1	2	3
Технічні	<p>Наявність необхідного для виробництва обладнання, приладів, машин і устаткування:</p> $Q_{обл} = \frac{Q_{прац}}{Q_{необх}}$ <p>де $Q_{прац}$ – кількість працюючого обладнання; $Q_{необх}$ – необхідна кількість обладнання.</p>	<p>Повнота використання підприємством техніки і виробничої потужності – коефіцієнт використання потужності підприємства:</p> $K_n = \frac{Впл(\phi)}{\Pi}$ <p>$Впл(\phi)$ – плановий (фактичний) обсяг випуску продукції; Π – проектна виробнича потужність.</p>
Фінансові	<p>Коефіцієнта наявності і достатності фінансових ресурсів:</p> $K_{наяв} = \frac{\Phi R_{наяв}}{\Phi R_{необх}}$ <p>де $\Phi R_{наяв}$ – обсяг наявних фінансових ресурсів; $\Phi R_{необх}$ – обсяг необхідних фінансових ресурсів.</p>	<p>Рівень використання фінансових ресурсів – показник ресурсовіддачі:</p> $P_{від} = \frac{РП}{\Phi R}$ <p>де $РП$ – обсяг реалізованої продукції; ΦR – сума фінансових ресурсів, вкладених в діяльність підприємства.</p>

Перш ніж визначити систему показників, що включаються в методику, оцінимо рівні потенціалу підприємства і результати представимо в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Характеристика рівнів ресурсного потенціалу підприємства [14]

Рівень ресурсного потенціалу підприємства	Стисла характеристика
Високий рівень потенціалу	Діяльність підприємства прибуткова. Фінансове положення стабільне. Ресурси використовуються ефективно.
Середній рівень потенціалу	Підприємство успішно існує в бізнесі, діяльність прибуткова. Але при цьому спостерігається зниження ефективності використання ресурсів. Більш чутливі коливання фінансових показників
Низький рівень потенціалу	Наявність хронічних порушень більшості параметрів всіх функціональних складових: проблеми із забезпеченням підприємства основними фондами, сировиною, матеріалами, трудовими і фінансовими ресурсами, неефективне їх використання

Управління ресурсним потенціалом підприємств є специфічною та складною діяльністю, економічна сутність якої характеризується як чинник раціонального використання ресурсів й ефективного функціонування загальної економічної діяльності підприємства. Зважаючи на це, процес управління

ресурсним потенціалом здійснюється через функції з урахуванням дії законів, задач та принципів управління. Це дозволяє сформувати належну систему та якість управління підприємствами через взаємодію різних факторів: технічна оснащеність, використання технологій, рівень кваліфікації трудових ресурсів, загальний фінансовий стан, рівень матеріального забезпечення та інше, які визначають умови формування ресурсного потенціалу та його розвиток і забезпечують, при цьому, досягнення поставлених цілей. Розвиток управлінської науки потребує підвищення рівня ефективності функціонування підприємств, зміцнення їх конкурентоспроможності на ринку.

Тому управління ресурсним потенціалом підприємств повинно мати комплексний, цілеспрямований характер і для успішної його реалізації необхідна розробка та впровадження відповідних підходів, які полягають у взаємопов'язаній розробці ефективної системи управління ресурсним потенціалом, що визначає цілі і зміст управління, що дозволить підприємству системно управляти всіма складовими ресурсного потенціалу з метою реалізації перспективних напрямів його розвитку та підвищенню ефективності використання.

Завдання підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств полягає, насамперед, у вдосконаленні використання та управління ресурсами підприємства та у підвищенні їх цілісності, яка проявляється у їх тісному взаємозв'язку. Ресурсам підприємства повинен бути притаманний відповідний спектр функціональних характеристик, на основі яких має забезпечуватись компенсація їх дефіцитних властивостей.

Отже, ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств є необхідним елементом системи управління. Необхідність стратегічного управління ресурсним потенціалом обумовлюється тим, що в сучасних умовах неефективне використання ресурсів зменшує конкурентоспроможність підприємства та робить їх діяльність нераціональною. Ефективне управління, цілеспрямоване відтворення та повноцінне використання ресурсів аграрних підприємств можуть бути забезпечені тільки тоді, коли мають місце: по-

перше, економічно та соціально доцільне співвідношення ресурсів праці і матеріально-технічної бази, насамперед, основних засобів; по-друге, застосування прогресивних, високопродуктивних та екологічнобезпечних технологій у виробництві продукції; по-третє, розширення, відтворення та оновлення ресурсів.

Ресурсний потенціал є основою економічного потенціалу господарюючого суб'єкта й відображає його потенційні можливості підприємства. Водночас економічний потенціал передбачає реалізацію виявлених потенційних можливостей, виражену в досягненні економічного ефекту. Стан ресурсного потенціалу підприємства є передумовою досягнення високого рівня конкурентоздатності підприємства. Власне, правильно вибудована схема управління ресурсами забезпечує стабільно високу якість продукції, що випускається, або послуг, що надаються, сприяє додатковій оптимізації фінансових витрат без шкодування якості продукції.

РОЗДІЛ II

ДОСЛІДЖЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «БЕРЕЗИНО»

2.1. Аналіз показників, що характеризують стан ресурсного потенціалу

Підприємство ТОВ «БЕРЕЗИНО» зареєстрована 03.11.2004 за юридичною адресою Україна, Черкаська обл., Уманський р-н, село Червоний Кут, вул. Гриценка Василя . Основний КВЕД компанії — 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур. Крім того підприємство займається допоміжною діяльністю у рослинництві, оптовою торгівлею зерном, наданням в оренду автомобілів і легкових автотранспортних засобів, наданням в оренду сільськогосподарських машин і устаткування тощо.

Підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, власні основні засоби та оборотні кошти, розрахунковий, валютний та інші рахунки в установах банків, круглу печатку і кутовий штамп зі своєю назвою.

Свою господарську діяльність агропромислове підприємство здійснює за рахунок власної, а також орендованої землі, яку воно орендує у власників земельних часток (паїв).

Основною метою діяльності агропромислового підприємства є забезпечення потреб населення нашої держави у високоякісній сільськогосподарській продукції і продуктах харчування, її переробка, впровадження інноваційних підходів у веденні господарської діяльності, залучення інвестиційних ресурсів, сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності, надання широкого спектру послуг зі зберігання сільськогосподарської продукції, а також раціональне використання усіх наявних природних ресурсів.

Забезпечення розвитку та підвищення ефективності функціонування в умовах нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища безпосередньо залежить від ефективності використання ресурсів підприємства.

Виробництво сільськогосподарської продукції здійснюється на основі органічної єдності таких чинників, як земля, трудові, матеріальні та нематеріальні ресурси, капітал підприємства. Їх сукупність складає ресурсний потенціал підприємства. Недостатнє забезпечення підприємства хоча б одним із вищезазначених елементів створює певні перешкоди для здійснення виробничого процесу, а також гальмує його розвиток.

Основними ресурсами сільськогосподарських підприємств є наступні [19]:

Земельні ресурси – є основним засобом виробництва в сільському господарстві і завдяки своїй специфічній властивості – родючості, справляють вагомий вплив на процес сільськогосподарського виробництва.

Трудові ресурси (персонал) – сукупність працівників, які мають відповідний фізичний розвиток, знання, практичні навички для управління виробничим процесом, своєчасного виконання поставлених завдань, які передбачені специфікою галузі.

Основні засоби і виробничі потужності – це знаряддя і предмети праці, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі, будучи складовим елементом продуктивних сил, визначають ступінь розвитку матеріально-технічної бази підприємства.

Фінансові ресурси - це грошові доходи і надходження, що знаходяться в розпорядженні суб'єкта господарювання і призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійсненню витрат по розширеному відтворенню й економічному стимулюванню працюючих.

Земля в сільськогосподарському виробництві виступає в якості головного засобу виробництва. До складу земельних ресурсів агропромислового підприємства можна віднести власну землю, а також ту, яку підприємство орендує в громадян на основі договору оренди. З кожним роком кількість

орендованих сільськогосподарських земель постійно збільшується. Динаміка кількості земельних угідь представлена на рис. 2.1.

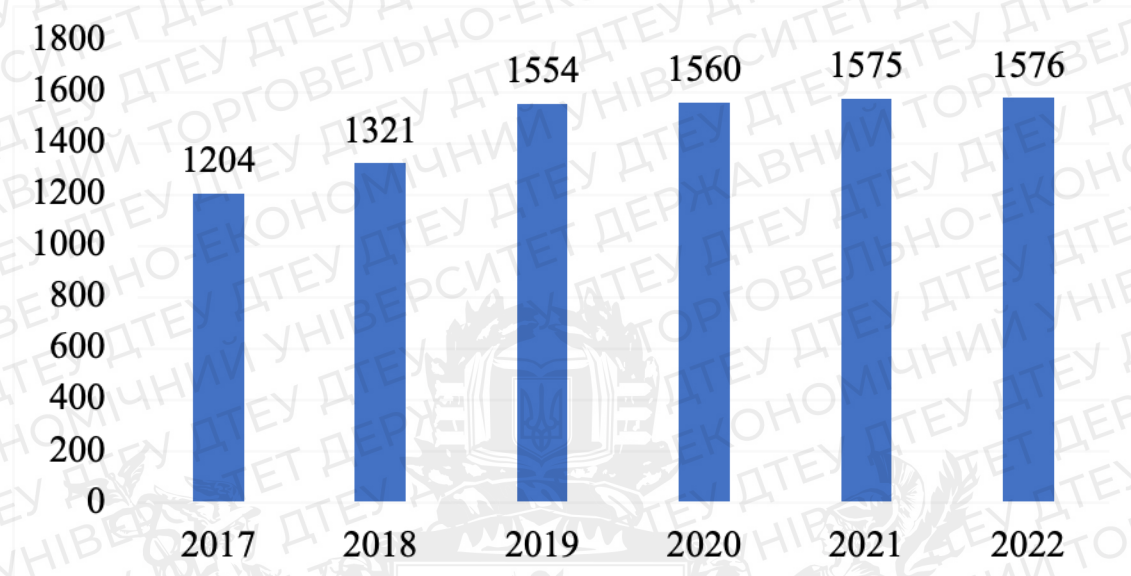

Рис 2.1. Динаміка площ земельних угідь ТОВ «БЕРЕЗИНО», га

Джерело: За даними [25]

З наведених даних на рис 2.1 ми бачимо позитивну динаміку у зростанні земельних угідь. З усіх площ, що використовуються на підприємстві 80% взято в оренду.

Для розширення господарської діяльності ТОВ «БЕРЕЗИНО» здійснюється постійна робота із залучення високопродуктивних земельних угідь на основі оренди.

На основі посівних площ постараємося охарактеризувати їх структуру за останні три роки в (табл. 2.1).

З даних в табл. 2.1. видно, що за досліджуваний період структура посівних площ по усіх видах продукції рослинництва мала тенденцію до зростання. Так, найбільша частка в структурі посівних площ, вже протягом багатьох років відводиться кукурудзі, сої та пшениці. За період 200-2022 структура посівних площ майже не змінювалися. Це пояснюється тим, що господарство намагається вирощувати більш ліквідні види продукції, забезпечуючи тим самим собі високу рентабельність виробництва.

Таблиця 2.1

Динаміка структури посівних площ в ТОВ «БЕРЕЗИНО» 2020-2022 рр.

Культура	Роки						Абс. приріст 2022 до 2021, га	Абс. приріст структури 2022 до 2021, в.п
	2020		2021		2022			
	га	%	га	%	га	%		
Пшениця озима	287	18,4	292	18,5	310	19,67	18	1,13
Пшениця яра	189	12,12	197	12,51	208	13,20	195,88	0,69
Кукурудза на зерно	455	29,17	459	29,14	473	30,01	443,83	0,87
Соя	378	24,23	380	24,13	382	24,24	357,77	0,11
Ріпак озимий	251	16,09	247	15,68	203	12,88	186,91	-2,80
Всього	1560	100,0	1575	100,0	1576	100,0	1476,00	x

Важливим показником, який характеризує діяльність сільськогосподарського підприємства у рослинництві є урожайність сільськогосподарських культур. Показники урожайності продукції рослинництва в ТОВ «БЕРЕЗИНО» представлені на табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Динаміка урожайності продукції рослинництва
ТОВ «БЕРЕЗИНО» за 2020-2022 рр., ц/га**

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, 2022 до 2020	Темп росту 2022 до 2020, %
Пшениця озима	50,6	72,1	74,7	24,1	147,63
Пшениця яра	41,7	62,0	50,8	9,1	121,82
Кукурудза на зерно	62,8	106,4	89,0	26,2	141,72
Соя	20,1	28,1	24,0	3,9	119,40
Ріпак озимий	23,6	33,7	20,5	-3,1	86,86

З наведених даних в табл. 2.2 видно, що за досліджуваний період спостерігається стійке зростання врожайності зернових культур. За період 2020-2022рр урожайність озимого ріпаку знизилася на 13%. Таке зростання урожайності основних видів продукції рослинництва пов'язане із сприятливими погодними умовами, а також покращення агротехнології на усіх стадіях вирощування.

Невід'ємним елементом сільськогосподарського підприємства є його трудові ресурси. Рациональне використання трудових ресурсів у виробничому процесі впливає на збільшення обсягів виробництва продукції.

Основні показники забезпеченості трудовими ресурсами ТОВ «БЕРЕЗИНО» наведені на рис. 2.2.

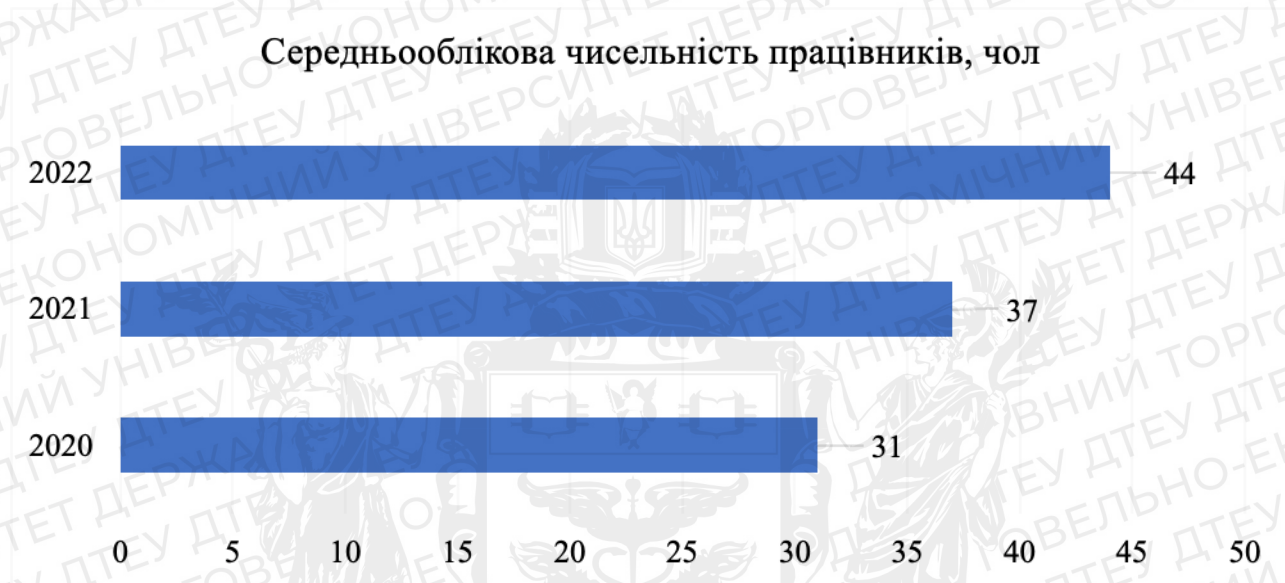

Рис 2.2. Динаміка чисельності працівників ТОВ «БЕРЕЗИНО» за 2020-2022рр, осіб

Джерело: За даними [25]

Проаналізувавши рис. 2.2 можна зробити висновок, що загалом з 2020 по 2021рр. чисельність трудових ресурсів в господарстві збільшилася на 13 чол. або на 42%. Потрібно також відмітити, що використання трудових ресурсів у ТОВ «Березино» є досить добре. На одного працівника зайнятого в рослинництві в 2022 р. припадало майже 35,8 га або на 29% менше у порівнянні з 2020р. (рис 2.3).

У процесі агропромислового виробництва невід'ємну роль відграють основні засоби, які є мірилом розвитку праці в господарстві. Тому від рівня забезпеченості виробництва основними засобами, залежать кінцеві результати діяльності суб'єктів господарювання.

Рис 2.3. Динаміка земельних площ, що приходиться на 1 працівника, га/осіб

Наявність та стан основних засобів ТОВ «Березино» представлені в табл.

2.3.

Таблиця 2.3.

Наявність та стан основних засобів ТОВ «Березино» у 2020-2022рр

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, 2022 до 2020	Темп росту, 2022 до 2020, %
Основні засоби, тис.грн	17468	25651	29798	12330,00	170,59
Знос основних засобів, тис.грн	9486	11790	14686	5200,00	154,82
Коефіцієнт зносу	0,54	0,46	0,49	-0,05	90,76
Фондоозброєність, тис.грн/осіб	563,48	693,27	677,23	113,74	120,19
Основних засобів на 1 га, тис.грн	11,20	16,29	18,91	7,71	168,85

Провівши аналіз динаміки вартості основних засобів, можна зробити висновок, що вони помітно збільшилися. За період з 2020 р. по 2021 р. їх вартість зросла на 12330 тис. грн. або на 70,59%. Позитивним є і те, що коефіцієнт зносу основних засобів знизився, крім того зросла фондоозброєність основних засобів та їх кількість 1 га.

Важливу роль для стабільного і ефективного процесу господарювання для підприємства відіграє капітал підприємства. Він поділяється на власний і авансований.

Авансований капітал підприємства – це грошова сума, яка вкладається власником у певне підприємство (підприємницьку діяльність) з метою одержання зиску (прибутку). Він витрачається на придбання засобів виробництва і наймання робочої сили. Основними його складовими елементами є необоротні активи, оборотні активи та витрати майбутніх періодів.

Динаміка авансованого капіталу ТОВ «Березино» за окремими розділами (оборотними активами) представлена в табл. 2.4.

Таблиця 2.4.

Динаміка оборотних активів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр, тис.грн

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст, тис.грн		Темп росту, %	
				2021 до 2020	2022 до 2021	2021 до 2020	2022 до 2021
Запаси	20511	37013	46659	16502	26148	180,45	126,06
Дебіторська заборгованість за товари та послуги	414	4	3881	-410	3467	0,97	97025,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
За виданими авансами	4410	12672	12483	8262	-189	287,35	98,51
З бюджетом	5349	1073	893	-4276	-180	20,06	83,22
Інша поточна дебіторська заборгованість	1860	903	548	-957	-355	48,55	60,69
Гроші та їх еквіваленти	495	971	988	476	17	196,16	101,75
Витрати майбутніх періодів	488	20	41	-468	21	4,10	205,00
Інші оборотні активи	0	210	215	210	5		102,38
Усього оборотні активи	33040	52868	65708	19828	12840	160,01	124,29

Дані табл. 2.4 вказують на те, що за досліджуваний період сума оборотних активів зросла на майже на 99%. На рис 2.4. зображено структуру оборотних активів підприємства.

З наведених даних в табл. 2.4 прослідковується чітка тенденція до збільшення об'єму авансованого капіталу. Так, за досліджуваний період він збільшився на 24,3% і склав у 2022 р. 65708 тис. грн.

Найбільша частка оборотних активів приходить на запаси (рис.2.4) 71%, і їх частка зростає. Крім того можемо спостерігати збільшення частки дебіторська заборгованість за товари та послуги, що зросла у 2022р майже до 6%. Частка дебіторська заборгованість за виданими авансами за останній рік зменшилася майже на 21%, а з бюджетом на 33%. Ці тенденції вказують на позитивні, що свідчить що розрахунки з підприємством відбуваються вчасно.

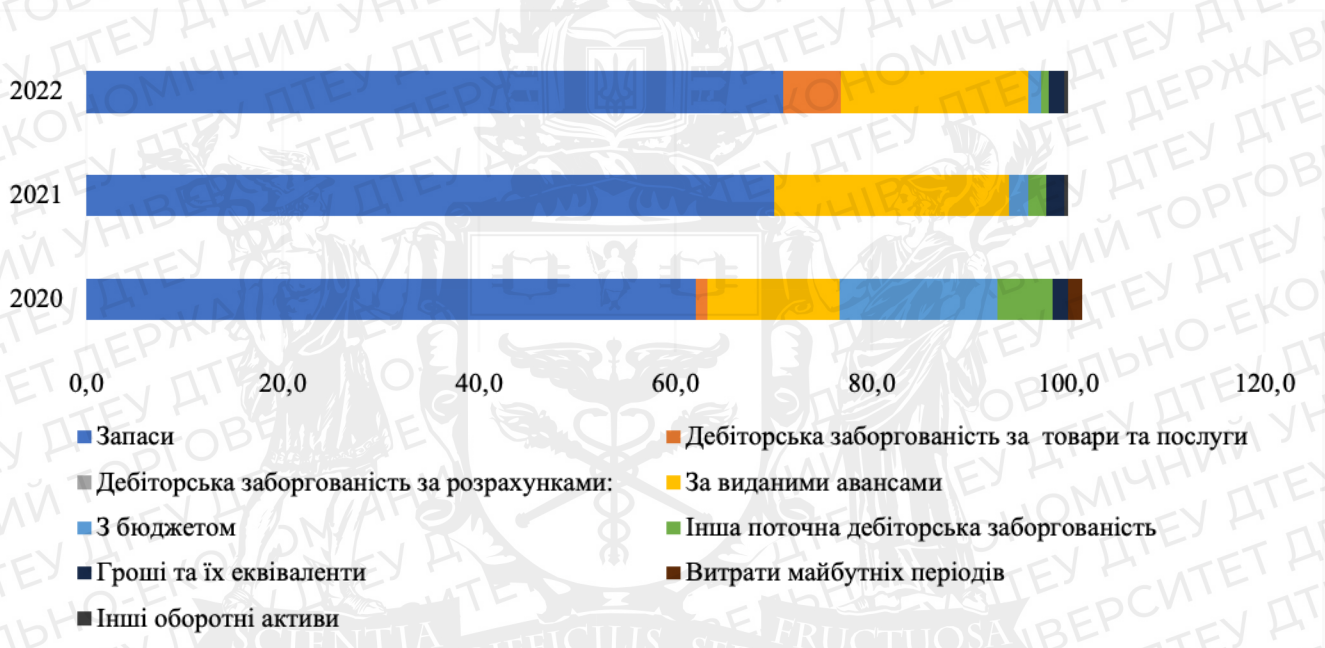

Рис.2.4. Структура оборотних активів ТОВ «Березино», за період 2020-2022рр,%

Варто зазначити, авансований капітал вказує лише на потенційні можливості підприємства, з виробництва продукції й одержання прибутку, але не передбачає їх обов'язкову реалізацію. Тому наступним етапом розглянемо які підприємство мало результати своєї діяльності. Основні показники діяльності ТОВ «Березино» аналізуємо в динаміці за 2020-2022 роки (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

**Динаміка основних показників фінансово-господарської діяльності
ТОВ «Березино» за 2020-2021 роки (тис. грн.)**

Показник	Роки			Приріст 2022 р. від			
				2020		2021	
	2020	2021	2022	Абсолютний, +/-	Темп приросту, %	Абсолютний, +/-	Темп приросту, %
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	40877	66213	68766	27889	68,23	2553	3,86
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн	32206	32148	40101	7895	24,51	7953	24,74
Валовий прибуток, тис.грн	8671	34065	28665	19994	230,58	-5400	-15,85
Інші операційні доходи, тис.грн	4194	927	1453	-2741	-65,36	526	56,74
Адміністративні витрати, тис.грн	2721	3637	4268	1547	56,85	631	17,35
Витрати на збут, тис.грн	2351	2907	3781	1430	60,83	874	30,07
Інші операційні витрати, тис.грн	156	5914	761	605	387,82	-5153	-87,13
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис.грн	7637	22534	21308	13671	179,01	-1226	-5,44
Інші доходи, тис. грн		1		0		-1	-100,00
Фінансові витрати, тис.грн	961	587	1564	603	62,75	977	166,44
Інші витрати, тис.грн	441	43	731	290	65,76	688	1600,00
Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн	6235	21905	19013	12778	204,94	-2892	-13,20
Чистий фінансовий результат, тис.грн	6235	21905	19013	12778	204,94	-2892	-13,20

Дані табл. 2.5. вказують на те, що чистий дохід від реалізації продукції зріс майже на 4 % у 2022 р. порівняно з 2021р, але чистий прибуток за цей же період зменшився на 13,2 %. Більш наглядно цю динаміку можна розглянути на рис 2.5.

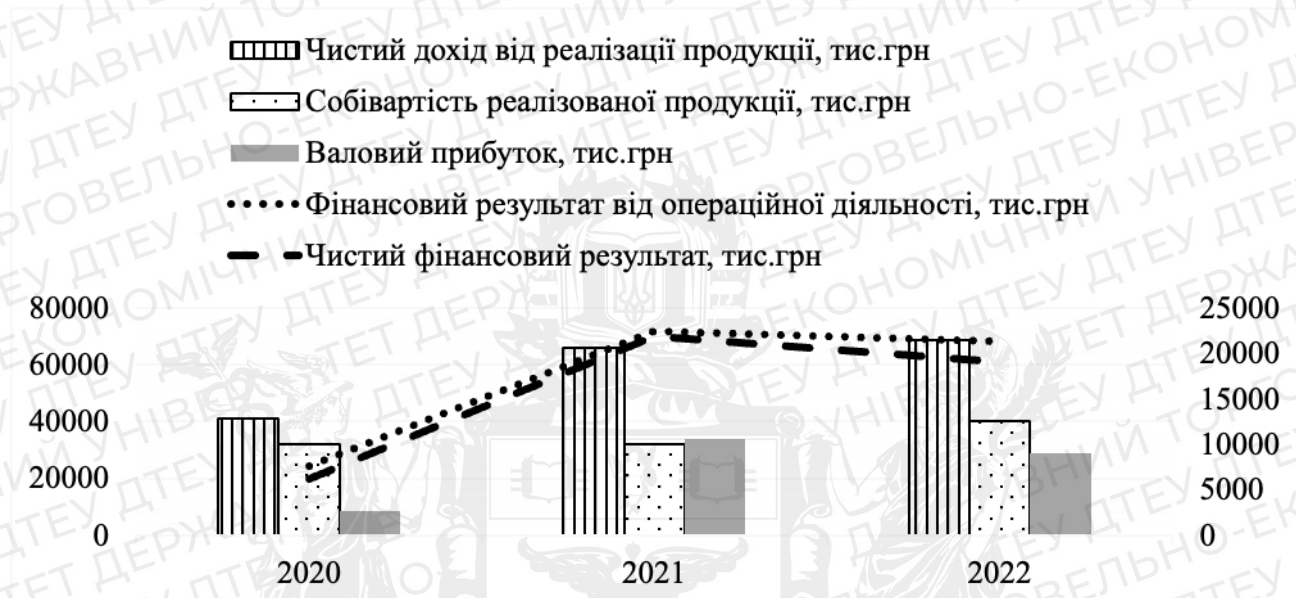

Рис. 2.5. Динаміка результатів діяльності ТОВ «Березино», тис.грн.

Отже, результати діяльності ТОВ «Березино» вказують на те, що підприємство є прибутковим, але можемо спостерігати зниження прибутку на підприємстві за останній рік, що пов'язано з логістикою, втратою ринків реалізації продукції, а також зростання собівартості продукції та інших витрат у зв'язку зі зростанням інфляційних процесів в економіці країни. Тому ми бачимо, що витрати зростають швидшими темпами ніж доходи підприємства. Але у цілому по підприємству можемо спостерігати достатньо ресурсного потенціалу для ведення ефективної діяльності та отримання прибутку.

2.2. Дослідження факторів, що визначають стан ресурсного потенціалу

Фактори – це рушійні сили розвитку процесів і явищ, які відбуваються на підприємстві. Класифікація факторів – це розподіл їх за групами залежно від загальних ознак, що дає можливість точніше оцінити місце та роль кожного

фактора у формуванні величини результативних показників [26]. Під зовнішнім середовищем підприємства слід розуміти сукупність господарюючих суб'єктів і рушійних сил, що чинять вплив на інноваційну діяльність через елементи макросередовища. Внутрішнє ж середовище підприємства є сукупністю різних елементів усередині організації, що впливають на її діяльність. За середовищем функціонування фактори можна розділити на фактори зовнішнього та внутрішнього середовища (Додаток Б). Фактори впливу на ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств своєю чергою, складається з факторів непрямой дії і прямої дії (через контрагентів). Постає питання диференціації факторів на миттєві та інтервальні (за часом дії). Так, ціна матеріалів та енергоресурсів, обсяги попиту і пропозиції на сільськогосподарську продукцію, тарифи на вантажоперевезення, податкове навантаження на підприємство миттєво впливають на ресурсний потенціал сільськогосподарського підприємства. У межах дослідження визначено безпосередні зовнішні фактори впливу на виділені складові ресурсного потенціалу сільськогосподарського підприємства (рис. 2.6).

Причини підйомів і спадів у діяльності підприємства розглядаються як дія цілого ряду факторів: зовнішніх по відношенню до нього (на них підприємство не може вплинути або його вплив може бути слабким) та внутрішніх (залежить від організації роботи самого підприємства). Основні фактори узагальнено в табл. 2.6.

Фактори, що обумовлюють характеристику ресурсного потенціалу підприємства, можна класифікувати та об'єднати в наступні по ознаках групи [29,30]:

1. За місцем виникнення всі фактори можна розділити на зовнішні і внутрішні. До зовнішніх факторів відносяться фактори, які впливають на компанію ззовні. До внутрішніх факторів відноситься внутрішній механізм компанії, який визначає її ресурсний потенціал.

2. За ступенем контрольованості впливу всі фактори, що визначають ресурсний потенціал, діляться на контрольовані та неконтрольовані. Під

контрольованими слід розуміти ті невикористані переваги, на які підприємство може впливати. Неконтрольовані – це ті переваги, які виникають або зникають незалежно від даного конкретного підприємства. З цієї точки зору, контрольованими є всі внутрішні фактори ресурсного потенціалу, а неконтрольованими – всі зовнішні.

3. По направленості дії фактори можна розділити на позитивні і негативні. До позитивних належать ті, які тягнуть за собою поліпшення потенційних можливостей компанії і поліпшення її ресурсного потенціалу, а до негативних – відповідно, погіршення. Оскільки будь-яку позитивну зміну в короткостроковому періоді може призвести до втрати потенційних переваг в довгостроковому періоді і навпаки, остільки точніше буде поділ на умовно-позитивні і умовно-негативні чинники або на негативні в короткостроковому і довгостроковому періоді.

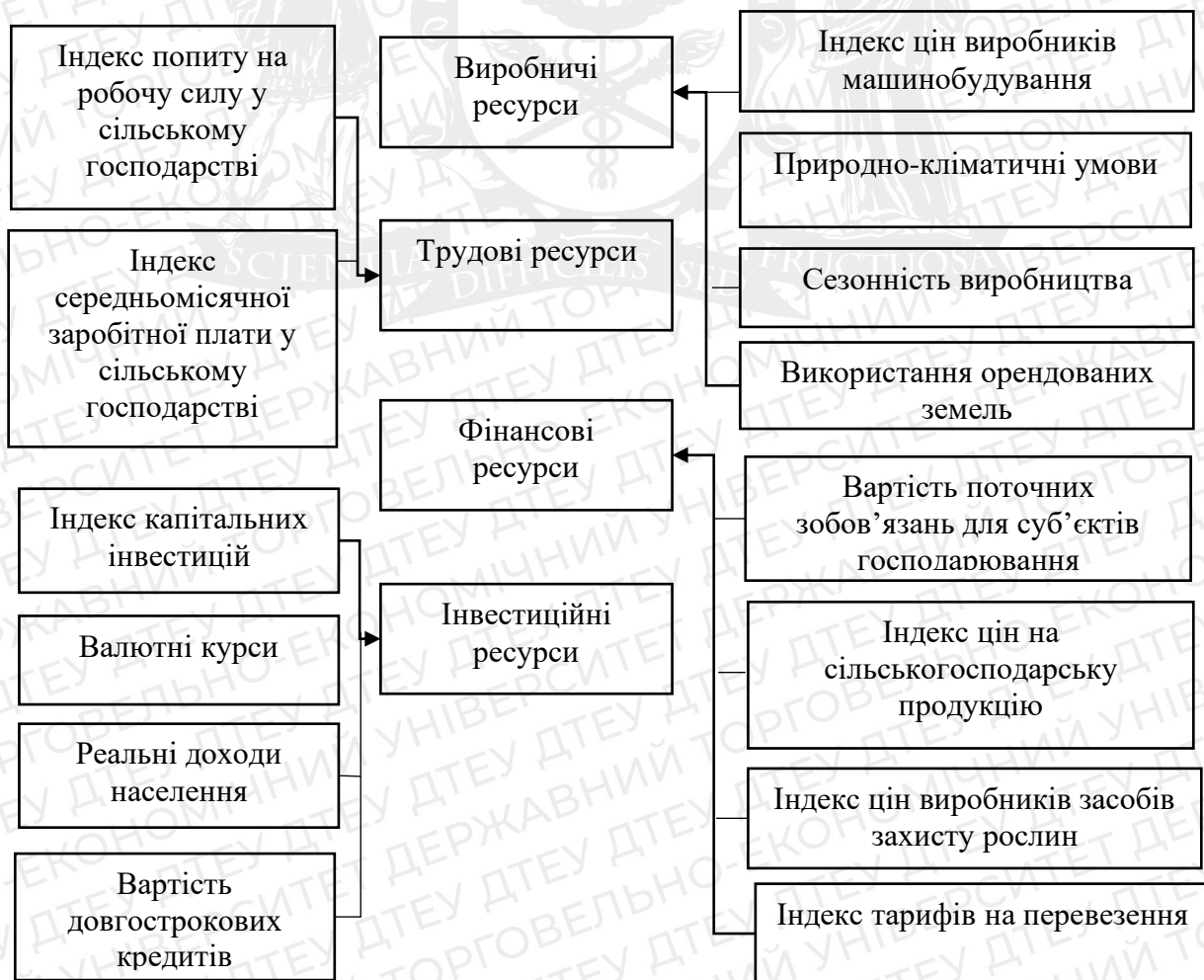

Рис 2.6. Схема впливу факторів зовнішнього середовища на складові ресурсного потенціалу підприємств [27,28].

Таблиця 2.6

**Фактори, які впливають на діяльність
підприємства ТОВ «Березино»**

№ з/п	Фактори	Характеристика
<i>Зовнішні фактори</i>		
1.	Демографія	Визначає розмір і структуру потреб, а також платоспроможний попит населення.
2.	Економіка	Визначає рівень доходів і заощаджень населення, а також купівельну його спроможність. Поведінка підприємства враховує і фазу економічного циклу, в якій знаходиться економічна країна. Падіння попиту, характерне для відповідної фази, може призвести до загострення конкурентної боротьби, поглинання підприємства, виникнення сильного конкурента.
3.	Політична стабільність	Реалізується через інститут господарського законодавства. Насамперед, це відношення держави до підприємницької діяльності; принципи державного регулювання ринкової економіки; відношення власності; приватизації чи націоналізації; принципи земельної реформи; заходи, що застосовуються до захисту споживача. Податковий гніт держави, кредитна політика з високими кредитними ставками та високі для кінцевого споживача ціни призводять до скорочення обсягів виробництва.
4.	Ринок науки та техніки	Зміни в технології виробництва потребують значних вкладень, можуть тимчасово негативно вплинути на дохід підприємства.
5.	Культура	Знаходить прояви в звичках і нормах споживання, наданню переваги попиту на одні товари й негативному ставленню до інших.
6.	Неплатоспроможність партнерів	Призводить до несвоєчасного виконання зобов'язань боржниками. Отже, при виборі партнера необхідно детально вивчати фінансовий стан останнього.
<i>Внутрішні фактори</i>		
1.	Філософія підприємства	Визначає досвід у менеджерів, компетентність керівництва, його пристосованість до об'єктивних умов.
2.	Ресурси та їх використання	Високі витрати на виробництво продукції, збільшення всіх невикористаних і малопродуктивних витрат: збиткових виробництв і випуску нерентабельної продукції.
3.	Якість і рівень використання маркетингу	Відображається на всіх складових організації виробництва, збуту, матеріально-технічного забезпечення. Визначає кваліфікованість кадрів відділу маркетингу, ефективність дослідження ринку тощо.

4. З точки зору визначення економічної суті за характером впливу всі фактори ресурсного потенціалу підприємства діляться: на екологічні;

соціально-психологічні; фінансові; маркетингові; економічні; технологічні; технічні та інші.

5. З позиції характеру використання ресурсів компанії всі фактори потенціалу компанії можна розділити на екстенсивні і інтенсивності.

Метою діагностики зовнішнього середовища підприємства є виявлення загроз (факторів несприятливого впливу) і можливостей (факторів сприятливого впливу) для підприємства. Аналіз макросередовища підприємства передбачає вивчення й оцінювання таких факторів: економічних, політичних, правових, демографічних, науково-технічних, природних і соціально-культурних. Основою аналізу служить інформація, що міститься в періодичній пресі: газетах і журналах, а також у різноманітних інформаційних інтернет-виданнях, статистичних збірниках України (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Аналіз впливу факторів макросередовища ТОВ «Березино»

Група факторів	Фактор	Прояв впливу фактора	Характер впливу фактора (+,-)	Оцінка ступеня впливу факторів на підприємства у балах
1	2	3	4	5
Економічні	Рівень платоспроможного попиту	Скорочення купівельної спроможності	«-»	2
	Інфляційні процеси	Знецінення грошових ресурсів	«-»	1
	Податкова система	Оплата різних податків	«-»	1
	Рівень безробіття	Немає необхідності покращувати умови праці	«-»	2
Політичні	Політична стабільність	Політична нестабільність	«-»	1
Правові	Законодавча база для регулювання підприємницької діяльності	Недоліки законодавства в цілому негативно впливають на функціонування галузі	«-»	1

Продовження табл 2.7.

1	2	3	4	5
Демографічні	Наявна та потенційна кількість робочої сили	Можливість вибору та поповнення персоналу висококваліфікованою та невибагливою робочою силою	«+»	2
Науково-технічні	Темпи НТП	В галузі не відбувається технічної революції.	«+»	1
	Рівень асигнувань на НДДКР	Немає потреби в інвестиціях	«+»	1
	Скорочення «Життєвого циклу» технологій	Відсутність перспективи появи якісно нового обладнання	«+»	1
	Питома вага наукомістких виробництв та продукції	Немає необхідності створення системи швидкого реагування на зміни в технології та стандартах продукції	«+»	1
Природні	Структура наявності національних ресурсів	Весь асортимент сировини постачається від національних виробників	«+»	3
	Доступність сировини	Вітчизняна сировина наявна в достатку	«+»	3
	Забруднення навколишнього середовища	Погіршення сировини	«-»	2

Відповідно до проведеного аналізу, більшість факторів впливають на підприємство позитивно. Щодо фактора політична нестабільність, то попит на продукти харчування, завжди зростає при загрозі конфліктів. Проаналізуємо вплив мікрофакторів на діяльність підприємства ТОВ «Березино», які наведені в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Мікрофактори діяльності ТОВ «Березино»

№	Група факторів	Фактор	Тенденції розвитку	Вплив на підприємство	Можливі заходи
1	2	3	4	5	6
1.	Постачальники	Постачальники сировина	Збільшення цін на сировину	- збільшення собівартості; - збільшення витрат підприємства; - перебої в постачанні.	Пошук нових постачальників з більш відповідними цінами на сировину.

Продовження табл. 2.8.

1	2	3	4	5	6
2.	Споживачі	Споживачі підприємства громадського харчування	Спад попиту	- зменшення виробництва; - зменшення прибутку.	Перегляд асортименту і цін продукції, що виробляється.
3.	Конкуренти	Конкуренти в галузі громадського харчування	Підвищення конкуренції	- зменшення кількості споживачів; - зменшення товарообігу; - зменшення прибутку.	- прогнозування конкурентноздатності та цін на товари конкурентів; - підвищення якості продукції; - перегляд асортименту та цін на продукцію.

Використовуючи дані аналізу макросередовища формуємо таблицю з перерахунком можливостей та загроз підприємства (табл. 2.9). Для кожної пари можливостей і загроз визначаються імовірності R_{mi} та R_{zi} таким чином, щоб дотримувалася умова $R_{mi} + R_{zi} = 1$. Загальна оцінка можливостей (M) і загроз (Z) розраховується за формулами [19, 31]:

$$M = \sum M_i \cdot P_i \quad \text{та} \quad Z = \sum Z_i \cdot P_i, \quad i = 1, 2, \dots, n.$$

Таблиця 2.9.

Оцінка зовнішніх можливостей і загроз ТОВ «Березино»

Зовнішні можливості				Зовнішні загрози			
Фактори	M_i	P_i	$M_i \cdot P_i$	Фактори	Z_i	P_i	$Z_i \cdot P_i$
1	2	3	4	5	6	7	8
Зростання грошових доходів населення	10	0,3	3,0	Зменшення грошових доходів населення	10	0,7	7,0
Вихід на нові ринки збуту	8	0,6	4,8	Скорочення ринків	8	0,4	3,2
Поява нових технологій	4	0,1	0,4	Відсутність нових технологій	4	0,9	3,6
Зниження торговельних бар'єрів	3	0,2	0,6	Збільшення торговельних бар'єрів	3	0,8	2,4
Ослаблення позицій фірм-конкурентів	6	0,5	3,0	Посилення позицій конкурентів	6	0,5	3,0
Зниження податкового тиску	8	0,1	0,8	Зростання податкового тиску	8	0,9	7,2

Продовження табл. 2.9

1	2	3	4	5	6	7	8
Розвиток сировинного ринку	7	0,8	5,6	Занепад сировинного ринку	7	0,2	1,728,8
Разом	46		18,2	разом	46		28,8

Як видно з табл. 2.9., зовнішні можливості (18,2 балів) СТОВ — Вікторія-РІ оцінюються набагато нижче, ніж загрози (28,8 балів).

Співвідношення чинників зовнішнього та внутрішнього середовища за допомогою SWOT-аналізу відображено у табл. 2.10.

Таблиця 2.10.

Матриця SWOT-аналізу ТОВ «Березино»

Можливості	Загрози
Досягнення високих показників врожайності зернових	Негативний вплив природно-кліматичних факторів
Залучення іноземних інвесторів	Невідповідність світових стандартів якості зернової продукції вітчизняним
Освоєння нових ринків збуту	Конкуренція з боку агрохолдингів та закордонних зернотрейдерів
Покращення економічного стану області	Підвищення цін на матеріальні ресурси
Освоєння і впровадження новітніх технологій	Залежність від посередницької ланки
Покращення якості продукції, перехід на органічне виробництво	Зміна податкової політики держави; зниження цін реалізації продукції на ринку
Сильні сторони	Слабкі сторони
Висока якість продукції	Низький рівень інвестиційної привабливості
Забезпеченість земельними ресурсами	Недотримання технологічних норм землеробства
Сприятливі кліматичні умови, вигідне географічне положення	Недостатня забезпеченість основними засобами, матеріально-технічними та фінансовими ресурсами
Висока продуктивність праці, наявність кваліфікованої робочої сили	Неефективна система кредитного забезпечення аграрних підприємств

Отже, основними можливостями є: зростання покупної спроможності, зменшення податкового тиску, розвиток ринку продукції.

Основними загрозами є: збільшення торговельних бар'єрів, зростання податкового тиску, посилення позицій конкурентів, зростання цін на пальне.

Аналіз безпосереднього оточення підприємства передбачає виявлення та аналіз тих факторів зовнішнього середовища, з якими підприємство

знаходиться в безпосередній взаємодії. В стратегічному аналізі пріоритетними факторами мікросередовища є: споживачі, конкуренти та постачальники. Якщо необхідно, вивчають також посередників, закордонних партнерів, ринок робочої сили.

2.3. Оцінка ефективності управління ресурсним потенціалом

Характерною особливістю ефективного управління ресурсним потенціалом є, в першу чергу, оцінювання ефективності використання ресурсів підприємства, де корисний результат діяльності підприємства порівнюється з витратами на отримання цього корисного результату. Корисний результат розглядається як ефект, який може бути економічним, у вигляді прибутку підприємства, та соціальним, у вигляді забезпечення формування кращого рівня життя для людини [33]. Крім цього, оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом необхідне для забезпечення більш повного й раціонального використання ресурсів підприємства. Важливо охарактеризувати не тільки наявний, але й фактично використовуваний обсяг ресурсів. Тому система показників оцінювання управління ресурсним потенціалом повинна включати показники, що характеризують наявність, склад, стан ресурсів і показники ефективності використання ресурсів. При оцінюванні ресурсного потенціалу й ефективності його використання необхідно чітко уявляти структуру потенціалу, основні характеристики складових елементів, їхнє співвідношення й використання в процесі виробництва. Важливо зрозуміти місце й роль матеріальних елементів ресурсного потенціалу, зв'язок їх з іншими компонентами. На основі проведеного аналізу нами визначено систему основних показників, що характеризують ефективність управління ресурсним потенціалом підприємств АПК і зводяться до наступних:

– матеріальні ресурси, оцінювання яких включає аналіз потенційних можливостей предметів і засобів праці, технічних та технологічних ресурсів підприємства;

- фінансові ресурси, оцінювання яких полягає в аналізі фінансових показників, показників прибутковості, ліквідності та платоспроможності;
- трудові ресурси, оцінка яких включає аналіз показників плинності кадрів, рівня продуктивності праці трудових ресурсів;
- інформаційні ресурси, оцінювання яких включає аналіз технічного забезпечення інформаційними системами та аналіз кадрового забезпечення та рівня їх кваліфікації у галузі інформаційних систем.

На основі проведеного аналізу у Розділі 2, параграфі 2.1. та 2.2. нами визначено систему основних показники, що характеризують ефективність управління ресурсним потенціалом підприємства і зводяться до наступних (рис.2.6):

- матеріальні ресурси, оцінювання яких включає аналіз потенційних можливостей предметів і засобів праці, технічних та технологічних ресурсів підприємства;
- фінансові ресурси, оцінювання яких полягає в аналізі фінансових показників, показників прибутковості, ліквідності та платоспроможності;
- трудові ресурси, оцінка яких включає аналіз показників плинності кадрів, рівня продуктивності праці трудових ресурсів.

Оскільки основною метою управління ресурсним потенціалом підприємства є нарощення прибутку для забезпечення подальшого розвитку, то доцільним є оцінка та аналіз показників прибутковості. Прибутковість можна розглянути за допомогою таких показників, як темп приросту чистого доходу від реалізації продукції та прибуток від звичайної діяльності.

Рис 2.6. Система оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства [19,34,35]

Для цілісної уяви про стан та ефективність управління ресурсним потенціалом й оцінювання ступеня впливу ресурсів підприємства на формування результату діяльності підприємства нами використано інтегральний показник ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства, формула розрахунку якого наведено у Додатку. В. Так, інтегральний показник ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства розраховується за формулою [33]:

$$I_{Prp} = \sum_{i=1}^n k_i \cdot P_i \quad (2.1)$$

Де I_{Prp} – інтегральний показник ефективного управління ресурсним потенціалом підприємства;

k_i – ваговий коефіцієнт показників оцінки ефективності використання ресурсів підприємства;

P_i – частковий ресурсний показник підприємства;

i – кількість ресурсів підприємства.

Застосування інтегрального підходу надає можливість забезпечити системне уявлення про стан, характеристики та ефективність використання ресурсного потенціалу підприємства.

Проведений аналіз показників оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом показує, що їх вибір оснований на комплексному, багатовимірному підході до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом, їх характеристика дає змогу оцінити та проаналізувати ефективність управління кожним ресурсом у складі всього ресурсного потенціалу підприємства, що сприятиме підвищенню ефективності управління ресурсним потенціалом. Це дозволить визначити величину резервних можливостей для подальшого розвитку підприємства і сприятиме створенню ефективної системи управління його ресурсним потенціалом.

Проведемо оцінку ресурсів підприємства за вказаною методикою. Першим етапом здійсимо оцінку ефективності використання матеріальних ресурсів.

Зважаючи на те, що матеріальні ресурси – це складова виробничих ресурсів, які беруть участь у процесі господарської діяльності протягом одного виробничого циклу, при цьому повністю змінюють свою форму та переносять свою вартість на витрати підприємства [37]. Розглянемо основні показники їх використання. Наявність матеріальних ресурсів підприємства, зображено на рис.2.7.

З даних наведених на рис 2.7. можемо побачити, що сума запасів збільшується щороку. Так за період 2020-2022рр, запаси зросли більше ніж у два рази. У свою чергу виробничі запаси майже в 3 рази, готова продукція – більше ніж у три рази, незавершене виробництво на 17,5%.

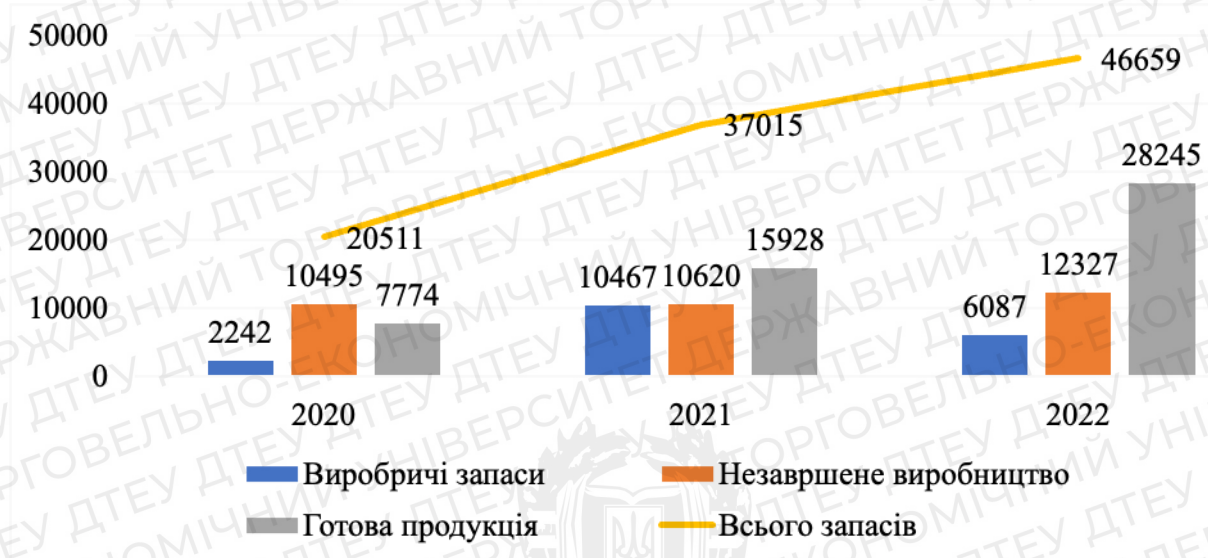

Рис. 2.7. Динаміка запасів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр, тис.грн.

Тепер розглянемо показники ефективності використання матеріальних ресурсів (табл.2.11).

Таблиця 2.11.

Динаміка показників ефективності використання матеріальних ресурсів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр

Показники	2020р	2021р	2022р	абсолютний приріст 2021 до 2020	абсолютний приріст 2022 до 2021
Коефіцієнт витрачання корисного матеріальних ресурсів (матеріаловіддача)	1,99	1,79	1,47	-0,20	-0,32
Матеріаломісткість продукції	0,50	0,56	0,68	0,06	0,12
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,46	0,54	0,51	0,08	-0,03
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,005	0,409	0,236	0,40	-0,17
Фондовіддача	2,3	2,6	2,3	0,24	-0,27
Фондомісткість	0,43	0,39	0,43	-0,04	0,05

Дані табл. 2.11 показують, що показники ефективності за останній рік погіршилися. Так показник по матеріаловіддачі знизився на 17,6%, а показник придатності основних засобів – на 6,15; коефіцієнт оновлення основних засобів – на 10,6%, фондовіддачі - на 10,6%.

Наступним етапом розрахуємо загальний коефіцієнт по матеріальним ресурсам. Показники за розрахунками занесемо у табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Значення показників для розрахунку загальний коефіцієнт по матеріальним ресурсам

Показники	Значення коефіцієнту
Коефіцієнт корисного витрачання матеріальних ресурсів (матеріаловіддача)	0,24
Матеріаломісткість продукції	0,12
Коефіцієнт придатності основних засобів	0,15
Коефіцієнт оновлення основних засобів	0,13
Фондовіддача	0,24
Фондомісткість	0,12
Матеріальні ресурси (MP) 2020р	1,15
Матеріальні ресурси (MP) 2021	1,3
Матеріальні ресурси (MP) 2022	1,2

Показники табл.2.12 вказують на погіршення значень загального показника ефективності матеріальних ресурсів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр.

У ринкових умовах функціонування трудовий потенціал підприємств визнають одним із головних ресурсів економіки, від ефективного використання якого на мікрорівні залежить ефективність застосування активів підприємства, на макрорівні – економічний розвиток держави [38]. Трудовий потенціал – це існуючі сьогодні та потенційні трудові можливості, які визначаються чисельністю, віковою структурою, професійними, кваліфікаційними та іншими характеристиками персоналу підприємства. Сюди входять можливості та вміння працівників, які на сьогодні можуть не використовуватися на фірмі, але в перспективі можуть бути залучені для справи [39].

Наступним етапом проведемо оцінку ефективності використання трудових ресурсів підприємства, за такими основними показниками, як коефіцієнт обороту найманих працівників, коефіцієнт загального обороту кадрів, коефіцієнт плинності кадрів, продуктивність праці (табл.2.13).

Таблиця 2.13

**Динаміка показників ефективності трудових ресурсів ТОВ
«Березино» за 2020-2022рр.**

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст 2021 до 2020р	Абсолютний приріст 2022 до 2021р
Коефіцієнт обороту найманих працівників	0,10	0,16	0,16	0,07	-0,003
Коефіцієнт загального обороту кадрів	0,16	0,27	0,30	0,11	0,03
Коефіцієнт плинності кадрів	0,06	0,11	0,14	0,04	0,03
Продуктивність праці, тис.грн на 1 працівника	1318,61	1789,54	1562,86	470,93	-226,68

Показники ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «Березино» показують, що не дивлячись на те, що кількість працівників зростає, але продуктивність праці знизилася на 12%, а це свідчить про погіршення ефективності трудових ресурсів у 2022 році. Крім того, спостерігаємо зниження коефіцієнту обороту найманих працівників. Щодо показників по загальному обороту кадрів та плинності кадрів, то спостерігаємо зростання даних показників.

Також розрахуємо загальний коефіцієнт по трудовим ресурсам, як і для матеріальних ресурсів, розрахунками занесемо у табл. 2.14.

Таблиця 2.14

Значення показників для розрахунку загальний коефіцієнт по трудовим ресурсам

Показники	Значення коефіцієнту
Коефіцієнт обороту найманих працівників	0,19
Коефіцієнт загального обороту кадрів	0,25
Коефіцієнт плинності кадрів	0,26
Продуктивність праці, тис.грн на 1 працівника	0,3
Трудові ресурси (ТР) 2020р	395,66
Трудові ресурси (ТР) 2021	536,99
Трудові ресурси (ТР) 2022	469,00

Фінансові ресурси підприємства – це сукупність власних грошових доходів фірми та надходжень ззовні, що у розпорядженні фірми та призначених до виконання її фінансових зобов'язань, фінансування поточних витрат і витрат, що з розширенням виробництва. Фінансові ресурси підприємства поділяються на власні та позикові [40].

Більшість визначень поняття "фінансовий потенціал підприємства" мають дещо одно" сторонній характер, тож визнані неповноцінними. Враховуючи специфіку фінансового потенціалу підприємства, вважаємо під фінансовим потенціалом підприємства варто розуміти сукупність можливостей підприємства, які визначаються наявністю і організацією використання фінансових ресурсів та організаційних механізмів, спрямованих на забезпечення економічного розвитку підприємства на перспективу [41].

Діагностування фінансового потенціалу підприємства шляхом застосування інтегральної моделі має на меті створення та дослідження динаміки інтегрального показника, побудованого на чітко обумовленому механізмі математичних залежностей між обраними групами показників. Показники ефективності використання фінансових ресурсів наведено у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

**Динаміка показників ефективності фінансових ресурсів ТОВ
«Березино» за 2020-2022рр.**

Показники	2020	2021	2022	Абсолютний приріст 2021 до 2020рр	Абсолютний приріст 2022 до 2021рр
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,862	0,795	0,803	-0,068	0,009
Коефіцієнт фінансової залежності	1,16	1,26	1,25	0,099	-0,013
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	1,25	0,97	0,99	-0,274	0,017

Продовження табл. 2.15

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт поточної ліквідності	4,45	5,21	4,55	0,763	-0,662
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,69	1,56	1,32	-0,124	-0,244
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,07	0,10	0,07	0,029	-0,027
Рентабельність власного капіталу	0,13	0,34	0,24	0,203	-0,097

Показники табл. 2.15 показують, що більшість показників ліквідності мають значення, що перевищує показники нормативних значень. Але показник абсолютної ліквідності нижче нормативного та за останній рік зменшився. Крім того за останній рік значення усіх показників погіршилися. Більш наглядно динаміка показників показана на рис 2.8.

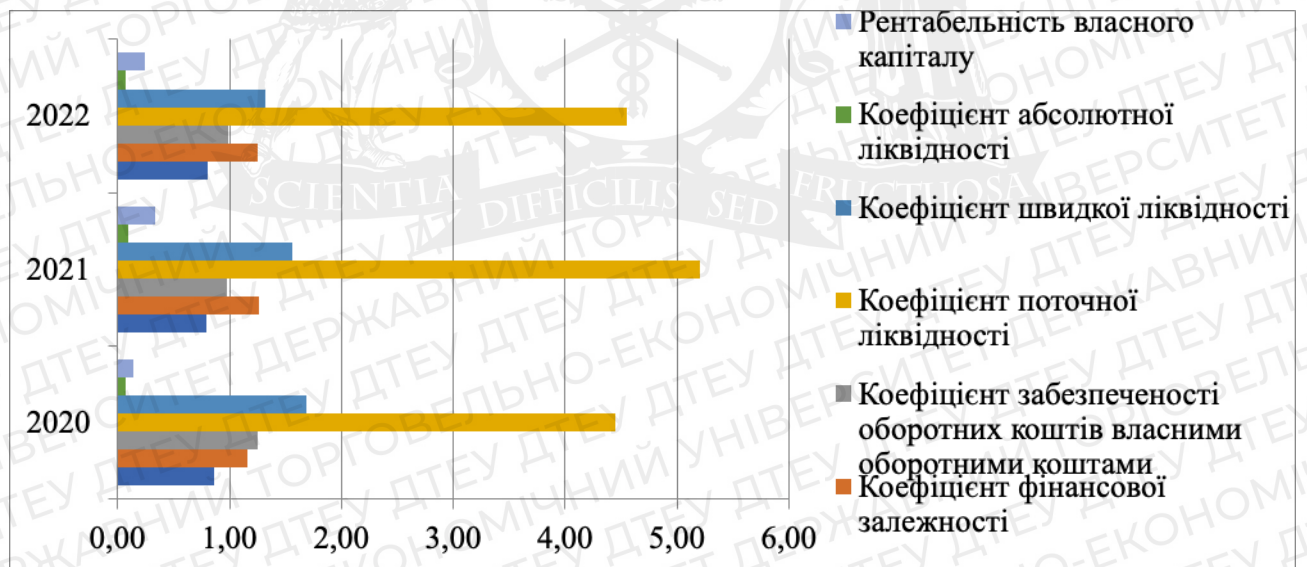

Рис. 2.8. Динаміка показників ефективності фінансових ресурсів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр.

Показники по загальному коефіцієнту по фінансовим ресурсам наведено на рис 2.9. Щодо коефіцієнтів вагомості, то вони наведені у табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Значення коефіцієнтів вагомості для фінансових ресурсів

Показники	Значення коефіцієнта вагомості
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,10
Коефіцієнт фінансової залежності	0,10
Коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами	0,12
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,15
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,16
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,17
Рентабельність власного капіталу	0,20

Найбільше значення ми віддали рентабельності власного капіталу, та показникам ліквідності.

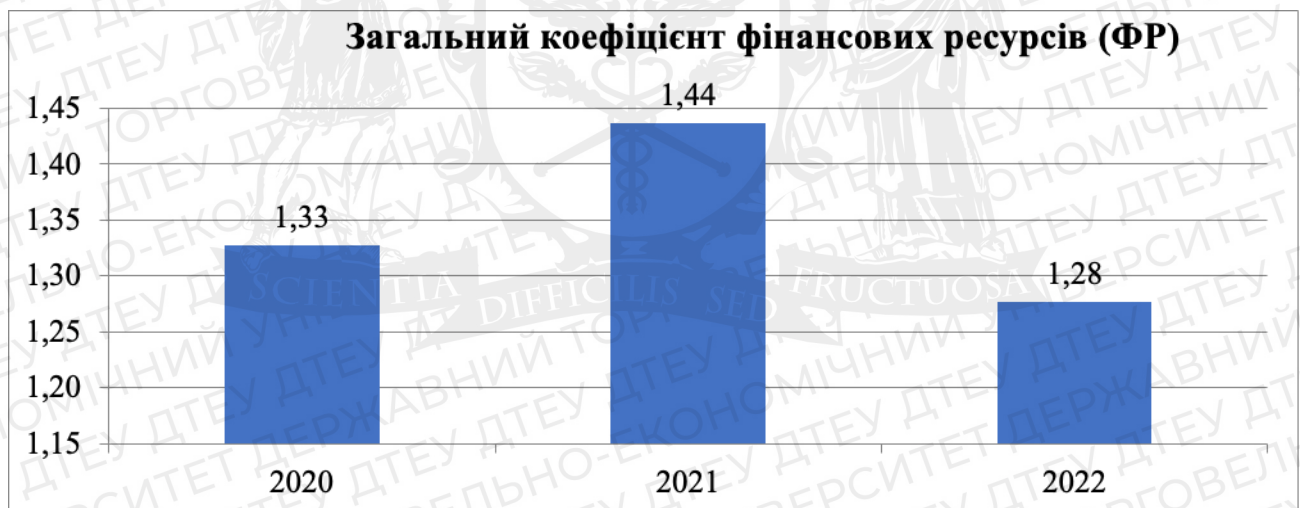

Рис. 2.9. Загальний коефіцієнт фінансових ресурсів ТОВ «Березино» за 2020-2022рр.

Тепер розрахуємо інтегральний показник ресурсного потенціалу підприємства за формулою наведено у Додатку В. Що стосується коефіцієнтів вагомості, то найбільшу значимість на нашу думку має фінансовий потенціал, тому його показник буде дорівнювати 0,45, на другому місці – матеріальні ресурси, коефіцієнтів вагомості – буде становити – 0,3. Коефіцієнтів вагомості за трудовими ресурсами буде становити 0,25. Розрахунки наведено на рис. 2.10.

Рис. 2.10. Інтегральний показник ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства ТОВ «Березино» за 2020-2022рр.

Як бачимо, за останній рік показники ефективності використання ресурсного потенціалу погіршилися, але все одно їх показники є достатніми, щоб забезпечити прибуткову діяльність підприємства.

Отже, підприємство самостійно формує свій власний ресурсний потенціал, що дозволяє йому закріпити специфічні його особливості і визначити перспективи розвитку на майбутнє. Для того, щоб забезпечити стабільність діяльності підприємства необхідно оцінити ефективність управління ресурсним потенціалом. Врахування такої оцінки дозволить ефективно впливати на поточний стан та тенденції розвитку підприємства, встановлювати розміри та напрями змін, виявляти більш вагомні фактори такого зростання, складати прогнози й плани подальшого вдосконалення процесів відтворення, використання та управління ресурсним потенціалом. Тому, основною характеристикою ресурсного потенціалу в процесі такого оцінювання повинна бути його цінність для досягнення зазначених цілей, що може бути визначена за допомогою показників та методів.

РОЗДІЛ III

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ АГРАРНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ТОВ «БЕРЕЗИНО»

Досягнення конкурентних переваг аграрних підприємств з урахуванням впливу чинників зовнішнього середовища можливе за умов мобілізації наявного ресурсного потенціалу, що відрізняється сукупністю якостей системи взаємопов'язаних складових та станом їх розвитку.

Підвищення ефективності використання виробничого ресурсного потенціалу та управління ним, забезпечення його раціональності використання в значній мірі пов'язане з проведенням якісних змін у складі залучених у виробничий процес ресурсів і з підвищенням ефективності управління ними.

Ресурсам товариства повинен бути притаманний певний набір функціональних властивих характеристик, на основі яких має забезпечуватись компенсація їх обмежених властивостей. Важливе значення у підвищенні ефективності управління ресурсного потенціалу аграрного підприємства. перш за все, має оптимізація природних, матеріальних, інформаційних та трудових ресурсів.

Підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом, забезпечення його раціонального використання значною мірою пов'язано з проведенням якісних змін у складі ресурсів і з підвищенням ефективності в їх управлінні. Завдання підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом полягає насамперед у вдосконаленні використання й управління ресурсами підприємства та в підвищенні їхньої цілісності, яка проявляється у тісному взаємозв'язку. Ресурсам підприємства повинен бути притаманний відповідний спектр функціональних характеристик, на основі яких має забезпечуватись компенсація їх дефіцитних властивостей. Важливе значення у підвищенні ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств має управління матеріальними ресурсами (основними засобами й оборотними засобами). Політика управління основними засобами підприємства передбачає

постійне здійснення перегляду наявного складу основних засобів і порівняння його з отриманими фінансовими результатами. При цьому використовується порівняння з попередніми роками і визначається, за якої політики і структури виробничих фондів підприємство працювало найрентабельніше.

Важливою передумовою для створення програми заходів щодо підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства є визначення та проінформованість про поточний стан його виробничої потужності і пропонують використовувати коефіцієнт мобільності основних засобів. Він є узагальнюючим показником активної частини основних засобів, які напряму впливають на виробничу потужність підприємства.

Однією з головних ознак підвищення рівня ефективного використання основних фондів підприємства є збільшення обсягів виробництва продукції. У свою чергу, обсяги виробництва продукції за наявної та незмінної кількості обладнання залежать: по-перше, від ефективності використання фонду робочого часу впродовж зміни, доби, місяця тощо, тобто від екстенсивності їх використання; по-друге, від повноти використання можливостей обладнання з погляду його часової, добової, місячної виробничих потужностей.

Щодо ефективності використання другої групи ресурсів, то в межах пріоритетних напрямів стратегічної роботи підприємства в сфері управління оборотними коштами, конкретними шляхами підвищення ефективності їх використання є: обґрунтоване встановлення норм і нормативів праці; встановлення прямих постійних взаємозв'язків з постачальниками; зменшення вартості застосовуваних у виробництві сировини та матеріалів на основі придбання їх за оптовими цінами чи заміни дешевшими аналогами; використання відходів у виробництві; уніфікація технології виробництва продукції; інтенсифікація виробничих процесів; перехід до безперервного здійснення виробничих процесів; прискорення обробки партій постачання матеріальних ресурсів; прискорення процесів збуту продукції при застосуванні прогресивних маркетингових технологій; зменшення обсягів дебіторської заборгованості [41, с. 296].

Вирішальною передумовою підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства є формування ефективної системи мотивації трудових ресурсів. Ефективна система стимулювання високопродуктивної праці, заснована на ринковому мотиваційному механізмі, повинна базуватися на врахуванні основних спонукальних прийомів, які б стимулювали трудовий потенціал до систематичного вдосконалення власної професійної майстерності, підвищення якості його робочої сили, найповнішої реалізації трудової мотивації. Основними складовими цього процесу мають бути такі п'ять чинників:

- удосконалення внутрішньовиробничих тарифних умов оплати праці;
- удосконалення методів розподілу колективного заробітку з урахуванням трудового внеску члена колективу у кінцевий результат;
- поліпшення стимулювання трудового потенціалу за виконання та перевиконання виробничих завдань;
- запровадження єдиних тарифних сіток для всіх категорій трудового потенціалу;
- удосконалення тарифної системи шляхом встановлення оптимальних співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації працівників [42].

Отже, для покращення ефективності управління ресурсним потенціалом, треба сприяти зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції. А це можливо через гнучкість підприємства, проявляється як у великій кількості чинників, які беруть участь у її формуванні, так і у значній кількості способів реалізації цієї властивості, що обумовлює наявність різних видів гнучкості підприємства. Проте, у загальному випадку під гнучкістю підприємства доцільно розуміти сукупність характеристик внутрішнього середовища підприємства, які обумовлюють його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому та внутрішньому середовищах. Таким чином, гнучкість підприємства у кінцевому рахунку проявляється через його здатність до адаптації. Разом з тим, слід зауважити, що між гнучкістю та адаптацією існують певні відмінності. По-перше, адаптація виступає результатом реалізації

властивості гнучкості, а, по-друге, ступінь гнучкості є виключно внутрішньою характеристикою підприємства, у той час як рівень адаптації формується також і під впливом зовнішніх чинників (зокрема, цей рівень визначається величиною та характером тих змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі підприємства). Проте, найбільш узагальнену оцінку гнучкості підприємства можна отримати саме через вимірювання його здатності до адаптації.

Загалом, параметри адаптації відповідають певним її способам, а таких способів існує досить багато. Зокрема, якщо в якості змін у зовнішньому середовищі підприємства розглядати зміну цін на певний вид ресурсів, який споживає підприємство, то ним можуть застосуватися різноманітні організаційні, технічні та технологічні засоби, спрямовані на зміну обсягів використання цього ресурсу. Проте, якщо розглянути випадок окремого виду продукції, для виготовлення якої підприємство застосовує цей вид ресурсів, то існують два головних напрями адаптації до зміни ціни на нього, а саме:

1) зміна ціни продукції, що виготовляється з використання цього ресурсу. Така зміна, своєю чергою, може вплинути на попит на цю продукцію та, відповідно, фізичні обсяги її збуту. При цьому сила такого впливу залежить, зокрема, від еластичності попиту на продукцію за її ціною;

2) зміна величини витрат ресурсу на одиницю продукції.

Отже, до основних параметрів адаптації підприємств до зміни цін на ресурси можна віднести ціни та обсяги збуту продукції, витрати ресурсів на одиницю продукції, а також структуру асортименту продукції та структуру ресурсів.

Також, можна зазначити, що серед основних факторів, що впливають на управління ресурсного потенціалу аграрного підприємства є наступні показники:

- чистий дохід;
- частка власного капіталу у структурі активів;
- частка основних засобів у структурі активів;
- коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості;

- коефіцієнт оборотності матеріальних запасів.

На показник чистого доходу впливають ціни на сільськогосподарську продукцію, а також обсяги реалізації. Згідно прогнозів у 2023р, ціна на зернові та зернобобові культури може зрости на 5-7% [43], а урожай зерна зросте на 5%, найбільший внесок зробить кукурудза [44]. Отже, при прогнозуванні показників чистого доходу у 2023 році необхідно врахувати ці темпи зростання. Дані розрахунку прогнозного значення чистого доходу від реалізації наведено у табл 3.1.

Таблиця 3.1.

Прогнозні значення чистого доходу від реалізації на 2023р

Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	2020	40877
	2021	66213
	2022	68766
Середній темп росту,%		16,2
Прогноз зростання цін,%		6,0
Зростання урожайності,%		5
Прогнозний темп зростання,%		27,2
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн	2023 (прогноз)	87470,35

Дестимулюючим фактором, що впливає на результати діяльності можемо назвати собівартість. Так, згідно прогнозів, порівняно з минулим роком, собівартість вирощування сільгоспкультур зросте на 15-20% [43]. Таким чином, показник собівартості у 2023р враховуючи і попередні тенденції зросте на 18%, та складе:

$$40101 * 1,18 = 47319,18 \text{ тис.грн.}$$

На основі розрахованих показників доходу та собівартості, можемо визначити планові показники необоротних активів, оборотних активів, матеріальних запасів та дебіторської заборгованості.

Обґрунтуємо потребу у необоротних активах, зважаючи на те, що вартість нематеріальних активів протягом трьох років не змінювалася, можна припустити, що в наступному році підприємство не планує оновлювати їх, тому залишимо їх незмінними, але врахуємо суму амортизації на плановий період, виходячи з середніх темпів зростання накопиченої амортизації. Що стосується

основних засобів, то при визначені їх вартості у плановому періоді можна скористатися факторно-аналітичним методом, з урахуванням показника фондомісткості. Плановий показник фондомісткості визначаємо як середнє значення. У табл. 3.2. наведено прогнозні значення необоротних активів.

Таблиця 3.2.

Обґрунтування планового обсягу необоротних активів

ТОВ «Березино», тис.грн

Показники	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації	40877	66213	68766	87470,35
Нематеріальні активи:				
первісна вартість	3380	3329	3279	3255
накопичена амортизація	3574	3574	3574	3574
Основні засоби:	194	245	295	319
Фондомісткість	17468	25651	29798	36344,64
Необоротні активи	0,43	0,39	0,43	0,42
	20848	28980	33077	39599,6

Отже, за проведеними розрахунками необхідний приріст вартість нематеріальних активів складе 6522,6 тис.грн., у тому числі основних засобів 6546,64 тис.грн.

Наступним етапом необхідно визначити планові показники вартості оборотних активів ТОВ «Березино». Для початку за допомогою факторно-аналітичного методу, використовуючи періоди обороту за оборотними активами. Для прогнозування періоду обороту можна взяти середнє їх значення. У табл 3.3. наведено прогнозні показники оборотних активів ТОВ «Березино».

Згідно прогнозних показників наведених у табл 3.3. сума оборотних активів зросте на 451,4 тис.грн, згідно розрахунків сума запасів скоротиться на 943,1 тис.грн, дебіторська заборгованість збільшиться на 2846,3 тис.грн., сума грошових коштів та їх еквівалентів зросте на 110,4 тис.грн., витрати майбутніх періодів залишимо у на тому ж рівні, що і у звітному рівні.

За проведеними розрахунками сума активів підприємства у 2023 році становитиме:

$$\text{необоротні активи} + \text{оборотні активи} = 39599,6 + 66159,4 = 105759 \text{ тис.грн}$$

Таблиця 3.3.

Прогнозні значення оборотних активів ТОВ «Березино», тис.грн

Показники	2020	2021	2022	2023
Запаси	20511	37013	46659	45715,9
Період обороту запасів, днів	-	326,6	380,8	352,6
Дебіторська заборгованість	12033	14652	17805	19074,8
Період обороту, днів	-	73,6	86,1	79,6
Гроші та їх еквіваленти	495	971	988	1098,39
Період обороту, днів	-	4,1	5,2	4,6
Витрати майбутніх періодів	488	20	41	41
Інші оборотні активи	0	210	215	270,3
Період обороту, днів	-	-	1,1	1,1
Усього оборотні активи	33040	52868	65708	66159,4

Отже, згідно прогнозних значень, матеріально-технічні ресурси, у вигляді основних засобів та нематеріальних ресурсів складуть 39599,6 тис.грн. Частка основних засобів у структурі активів у 2023р складе 34%, що на 14% відсотків більше ніж у 2022р. Щодо матеріальних ресурсів, а саме запасів, то коефіцієнт оборотності у 2023 році він складе, 1,04 на відміну його значення 0,96 у 2022році. Крім того прискорюється і обертання дебіторської заборгованості де коефіцієнт обороту планується на рівні 4,6, що краще ніж у 2022році, коли цей показник становив 4,23. Щодо трудових ресурсів, то на підприємстві не планується збільшувати кількість трудових ресурсів, на це вплинули зовнішні фактори, що пов'язаня з дефіцитом трудових ресурсів. На томись планується збільшити на 8% витрати на оплату праці, що дозволить мотивувати.

Таким чином, зроблені напрями покращення управління ресурсним потенціалом та зроблені прогнозні розрахунки свідчать про покращення ефективності управління на ТОВ «Березино».

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі проведених досліджень управління ресурсним потенціалом ТОВ «Березино» Черкаська обл., Уманський р-н, с. Червоний кут, можна зробити наступні висновки та пропозиції. Виходячи з того, що для забезпечення стійкості та підвищення ефективності ринкової діяльності підприємства вимагає правильного вибору стратегії формування та використання його ресурсного потенціалу у сферах виробництва й реалізації готової продукції, тому ефективність управління діяльності підприємства значною мірою визначається тим, наскільки результативно воно може використовувати наявні ресурси та здатне мобілізувати їх у майбутньому для забезпечення безперебійної роботи, тому проблема вивчення ресурсного потенціалу та побудови ефективної системи управління ним сьогодні є досить важливою. Тому, було визначено, що ресурсний потенціал аграрних підприємств включає основні види ресурсів: трудові, природні, матеріальні, фінансові та інформаційні, він є об'єктивною умовою здійснення виробництва і відображає витратну сторону виробничого процесу. Обґрунтовано що ресурсний потенціал аграрних підприємств характеризується кількістю, якістю та структурою ресурсів, а незбалансованість кількісних і якісних характеристик викликає зниження їх виробничого та економічного потенціалу. Досліджено основні напрями формування системи ефективного використання і відтворення ресурсного потенціалу аграрних підприємств сутність яких полягає в: забезпеченні раціонального використанні природних ресурсів та основних матеріальних засобів; застосуванні ресурсозберігаючих технологій; ефективному використанні трудових ресурсів.

Зважаючи на те, що основними ресурсами сільськогосподарських підприємств є земельні ресурси, трудові ресурси (персонал), основні засоби та фінансові ресурси, було досліджено ефективність їх використання.

Так аналіз земельних ресурсів показує позитивну динаміку у зростанні земельних угідь. З усіх площ, що використовуються на підприємстві 80% взято

в оренду. Для розширення господарської діяльності ТОВ «БЕРЕЗИНО» здійснюється постійна робота із залучення високопродуктивних земельних угідь на основі оренди. Найбільша частка в структурі посівних площ, вже протягом багатьох років відводиться кукурудзі, сої та пшениці. Важливим показником, який характеризує діяльність сільськогосподарського підприємства у рослинництві є урожайність сільськогосподарських культур. За досліджуваний період спостерігається стійке зростання врожайності зернових культур. За період 2020-2022рр урожайність озимого ріпаку знизилася на 13%. Таке зростання урожайності основних видів продукції рослинництва пов'язане із сприятливими погодними умовами, а також покращення агротехнології на усіх стадіях вирощування.

Що стосується трудових ресурсів, то за період з 2020 по 2021рр. чисельність трудових ресурсів в господарстві збільшилася на 13 чол. або на 42%. Потрібно також відмітити, що використання трудових ресурсів у ТОВ «Березино» є досить добре. На одного працівника зайнятого в рослинництві в 2022 р. припадало майже 35,8 га або на 29% менше у порівнянні з 2020р.

Зважаючи на те, що основні засоби, які є мірилом розвитку праці в господарстві. Тому від рівня забезпеченості виробництва основними засобами, залежать кінцеві результати діяльності суб'єктів господарювання. Так, за період з 2020 р. по 2021 р. їх вартість зросла на 12330 тис. грн. або на 70,59%. Позитивним є і те, що коефіцієнт зносу основних засобів знизився, крім того зросла фондоозброєність основних засобів та їх кількість 1 га.

Що стосується матеріальних ресурсів, то важливим є ефективність використання оборотних активів. Аналіз показав, що найбільша частка оборотних активів приходить на запаси 71%, і їх частка зростає. Крім того можемо спостерігати збільшення частки дебіторська заборгованість за товари та послуги, що зросла у 2022р майже до 6%. Частка дебіторська заборгованість за виданими авансами за останній рік зменшилася майже на 21%. , а з бюджетом на 33%. Ці тенденції вказують на позитивні, що свідчить що розрахунки з підприємством відбуваються вчасно.

Щодо фінансових ресурсів, треба відмітити, що ТОВ «Березино» є прибутковим, але можемо спостерігати зниження прибутку на підприємстві за останній рік, що пов'язано з логістикою, втратою ринків реалізації продукції, а також зростання собівартості продукції та інших витрат у зв'язку зі зростанням інфляційних процесів в економіці країни. Тому ми бачимо, що витрати зростають швидшими темпами ніж доходи підприємства. Але у цілому по підприємству можемо спостерігати достатньо ресурсного потенціалу для ведення ефективної діяльності та отримання прибутку.

За останній рік показники ефективності використання ресурсного потенціалу погіршилися, але все одно їх показники є достатніми, щоб забезпечити прибуткову діяльність підприємства. Отже, підприємство самостійно формує свій власний ресурсний потенціал, що дозволяє йому закріпити специфічні його особливості і визначити перспективи розвитку на майбутнє.

У зв'язку з визначеними проблемами, для покращення ефективності управління ресурсним потенціалом було запропоновано на більш раціональне використання ресурсного потенціалу.

Покращення ефективності управління ресурсним потенціалом, треба сприяти зростанню обсягів виробництва та реалізації продукції. А це можливо через гнучкість підприємства, проявляється як у великій кількості чинників, які беруть участь у її формуванні, так і у значній кількості способів реалізації цієї властивості, що обумовлює наявність різних видів гнучкості підприємства. Нами було визначено прогнозні показники чистого доходу від реалізації з урахування зовнішніх факторів, таких як інфляція, та зростання попиту на продукцію. Виходячи з впливу зазначених факторів, сума чистого доходу від реалізації у 2023 році складе 87470,35 тис.грн. Зважаючи те прогнози зростання собівартості зернових у 2023 році, її сума складе 47319,18 тис.грн.

Вирішальною передумовою підвищення ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства є формування ефективної системи

мотивації трудових ресурсів. Тому, планується, не збільшувати чисельність працівників, але збільшити фонд оплати на 8%.

Що стосується основних засобів, то з урахуванням зростання доходів від реалізації продукції, планується збільшення суми основних засобів на 6575,64 тис.грн.

Згідно прогнозних розрахунків, сума оборотних активів зросте на 451,4 тис.грн, згідно розрахунків сума запасів скоротиться на 943,1 тис.грн, дебіторська заборгованість збільшиться на 2846,3 тис.грн., сума грошових коштів та їх еквівалентів зросте на 110,4 тис.грн., витрати майбутніх періодів залишимо у на тому ж рівні, що і у звітному рівні.

Виходячи з проведених розрахунків, можемо вказувати на покращення управління ресурсним потенціалом та зроблені прогнозні розрахунки свідчать про покращення ефективності управління на ТОВ «Березино», що характеризується зростанням коефіцієнту оборотності у 2023 році до 1,04 на відміну його значення 0,96 у 2022році. Крім того прискорюється і обертання дебіторської заборгованості де коефіцієнт обороту планується на рівні 4,6, що краще ніж у 2022році, коли цей показник становив 4,23.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Довгаль Н. С. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні основи. Науковотехнічна інформація. 2009. № 1. С. 42–45
2. Бесенюк В.М. Ресурсний потенціал агроформувань у забезпеченні ефективного господарювання . Економіка: проблеми теорії та практики. Випуск 193: В 5 т. Том І. Дніпропетровськ: ДНУ, 2004. С. 158-168
3. Гунченко О.В. Ресурсний потенціал та умови його формування в сільськогосподарських підприємствах . Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки». 2011. № 5. С. 75–80
4. Герасимчук З.В. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощування. Луцьк: ЛДТУ, 2013. 244 с.
5. Предеїн А.М. Роль ресурсів у стратегічному управлінні підприємствами . Бізнесін форм. 2012. № 9. С. 318—325.
6. Верхоглядова Н. І., Письменна О. Б. Класифікація ресурсів та її значення для управління ресурсозбереженням. Інвестиції: практика 28 та досвід № 16/2015. С. 27-31
7. Економічна енциклопедія у 3 томах. Т3 К. Видавничий центр «Академія». 2002. 952с
8. Свіргун О.М., Соколовська В.В. Ресурсний потенціал підприємства: теоретичні аспекти. URL: http://www.rusnauka.com/17_AND_2010/Economics/69284.doc.htm
9. Стец І. І. Потенціал і розвиток підприємства: Навчальний посібник / І.І. Стец. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – 674 с.
10. Конкурентоспроможність підприємства: управління, оцінка, стратегія: колективна монографія. Дніпропетровськ: ДУЕП ім. Альфреда Нобеля, 2015. 352 с.
11. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник К.: 2004. 224 с.

12. Павловська Л.Д. Системний підхід до формування та використання виробничого потенціалу сільськогосподарських підприємств . Економіка АПК. 2012. № 6. С. 74-80.
13. Бобровська Н.В. Концептуальний підхід природн-ресурсного забезпечення розвитку аграрного сектора економіки. М.: МНАУ, 2014. 32 с.
14. Маршук Л.М. Принципи формування фінансово-ресурсного потенціалу підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2016. Вип. 18. С. 56-59., с. 57
15. Лейбович А.В. Формування та оцінка ресурсного потенціалу Запорізького регіону. Інвестиції: практика та досвід. 2018. №10. С. 60-67
16. Материнська О.А., Ярова А.О. Ресурсний потенціал підприємства: проблеми та шляхи його вирішення. URL: <https://nauka.kushnir.mk.ua>
17. Довгаль О. В. Механізм ефективного управління ресурсним потенціалом аграрних підприємств. URL: <http://www.agrosvit.info/?op=1&z=2122&i=3>
18. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навч. посібник. К.: 2004. 224 с.
19. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Навч. посібник. К.: 2005. 352 с.
20. Латишева О.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. Економічний вісник. 2018. № 3(53). С. 126–130
21. Фесенко І.А. Організаційно-економічний механізм управління ресурсним потенціалом вугледобувних підприємств. Вісник економічної науки України. 2010. № 1. С. 138–142.
22. Потенціал підприємства: формування та оцінка: Навчальний посібник. К.: Центр навч. л-ри, 2005. – 352 с.
23. Смолич Д. В., Тимошук І. В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та модель управління в сучасних умовах господарювання. Економічний простір. № 153, 2020. С. 75-82

24. Кустрич Л. О. Сучасний стан системи управління ресурсним потенціалом сільськогосподарських підприємств <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=3950&i=6>
25. ТОВ «Березино». URL: <https://opendatabot.ua/c/33233162>
26. Богатирьов І.О. Ефективність розвитку підприємств . Формування ринкових відносин в Україні. 2006. № 1. С. 73–79.
27. Бровка Л.І., Бровка Є.І. Формування фінансових ресурсів підприємств в умовах нестабільності. URL: www.economy.in.ua
28. Бражник Л. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. Економіка і суспільство, 2018. № 14. С. 778-783.
29. Постол А.А. Фактори формування і використання виробничого ресурсного потенціалу аграрних підприємств. URL: www.economy.in.ua
30. Мармуль Л. О. Методичні підходи до оцінки економічного потенціалу сільськогосподарських підприємств . Економіст. 2012. № 2. С. 24-26.
31. Балабанова Л.В. Управління маркетинговим потенціалом підприємства .К.: ВД «Професіонал», 2006. 288 с.
32. Шаманська О. І. Система оцінки ефективності управління ресурсним потенціалом підприємств АПК. Ефективна економіка. № 2, 2016. <http://www.economy.nayka.com.ua/>
33. Шаманська О. І. Сучасні підходи до оцінювання ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства. *Ефективна економіка* № 3, 2013. <http://www.economy.nayka.com.ua/>
34. Ареф'єва О.В., Коренков О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств. К. : Грот, 2004. 200с.
35. Мягких І.М. Аналіз та оцінка використання ресурсного потенціалу в системі споживчої кооперації . Актуальні проблеми економіки. 2009. №1(91). С. 136–142.
36. Резнік Н.П., Чорненька Л.М., Тирінов А.В. Поняття та сутність матеріальних запасів у логістичній системі підприємства. Вісник Хмельницького національного університету 2021, № 6, Том 2. С.220-225.

37. Масленніков О.Ю. Трудовий потенціал підприємства, його формування та оцінювання. Науковий вісник НЛТУ України. 2011. Вип. 21.8 С 241-245
38. Управління кадровим потенціалом підприємства : монографія. Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. 228 с
39. Бражник Л.В. Фінансові ресурси підприємства: їх формування та використання. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/111.pdf
40. Левченко Н. М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2012/32.pdf
41. Богацька Н.М. Ресурсний потенціал підприємств та проблеми його оцінки. URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/57474.doc.htm.
42. Гунченко О.В. Ресурсний потенціал та умови його формування в сільськогосподарських підприємствах . Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки» № 5. 2011. С. 75–80.
43. Ціна на зернові та зернобобові культури може зрости на 5-7%. URL: <https://agrotimes.ua/opinion/czina-na-zernovi-ta-zernobobovi-kultury-mozhe-zrosty-na-5-7/>
44. Цьогорічний урожай в Україні перевищує очікування, але радіти зарано. Чому? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/09/5/703942/>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Березіно"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	ЧЕРКАСЬКА	за ЄДРПОУ	2021 01 01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КВЕД	71232160
Вид економічної діяльності	Виробування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	240
		за КВЕД	01.11
Середня кількість працівників	31		
Адреса, телефон	вулиця Василів Гринява, буд. 11, с. Черволий Кут, Жашківський район, Черкаська обл., 19225	0675096465	
Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Зйгу про фінансові результати (Зйгу про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку			V
за міжнародними стандартами фінансової звітності			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2020 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 427	3 380
первісна вартість	1001	3 574	3 574
накопичена амортизація	1002	147	194
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	19 193	17 468
первісна вартість	1011	26 871	26 954
знос	1012	7 678	9 486
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Записок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	22 620	20 848
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	18 531	20 511
Виробничі запаси	1101	2 335	2 242
Незавершене виробництво	1102	6 561	10 495
Готова продукція	1103	9 633	7 773
Товари	1104	-	1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити переуступання	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	946	414
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	2 229	4 410
з бюджетом	1135	5 326	5 349
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 347	1 860
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	107	495
Готівка	1166	44	7
Рахунки в банках	1167	63	488
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Частка переуступника у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зоб'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резервах незароблених прямих	1183	-	-
інших страдуючих резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	29 496	33 039
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	52 106	53 887

Поясн	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	50	50
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	3 176	3 176
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нарозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	38 183	43 228
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	41 409	46 454
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пам'ятні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1533	-	-
резерв незароблених прямих	1534	-	-
інші страхові резерви	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Призовий фонд	1545	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1546	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	8 790	3 866
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	796	26
розрахунками з бюджетом	1620	981	1 435
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	93	80
Поточна кредиторська заборгованість за операціями авансами	1635	2	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страдуючою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	33	26
Усього за розділом III	1695	10 697	7 433
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	52 106	53 887

Керівник

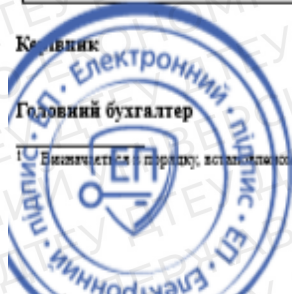
Головний бухгалтер

ЕП ПІДПUBНИЙ
ОЛЕКСАНДР
ВІКТОРОВИЧ

Підпубний Олександр Вікторович

Швиденко Наталія Валеріївна

Визначений період, використаний центральними органами виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "Березино" (акціонерське)
 Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ

2021	01	01
------	----	----

 33233162

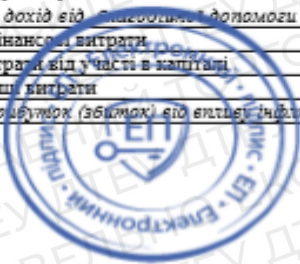
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за Рік 2020 р.

Форма №2 Код за ЄДРПОУ **1901003**

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	40 877	31 814
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховувальня	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховувальні у резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(32 206)	(28 188)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	8 671	3 626
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховувальні в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 194	3 674
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від нерівного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	3 434	3 534
дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(2 721)	(2 738)
Витрати на збут	2150	(2 351)	(2 336)
Інші операційні витрати	2180	(156)	(883)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від нерівного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	61	538
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	7 637	1 343
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	-
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійних допомог			
Фінансові витрати	2250	(961)	(1 061)
Втрач від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(441)	(216)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	6 235	66
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6 235	66
збиток	2355	(-)	(-)

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БЕРЕЗНО"	Дата (рік, місяць, число)	2022	01	01
Територія	ЧЕРКАСЬКА	за ЄДРПОУ	31222660		
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КВЕД	47.110/00/000/000/0001		
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і маїсних плідних культур	за КВЕД	240		01.11
Середня кількість працівників	2				
Адреса, телефон	вулиця Василя Гречина, буд. 11, с. Червоний Кут, Жашківський район, Черкаська обл., 19223				90590
Одиниця виміру: тис. грн. без роздільного знака (окрім розділу IV Зайту про фінансові результати (Зайту про сукупний дохід) (форма №4), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)					
Складено (роботи позначку "ч" у відповідній клітинці) за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					V
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Зайт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2022 р.

Форми №1 Коу м. ДКУЗ 1901001

АКТИВ	Код розділу	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	3 329	3 279
первісна вартість	1001	3 374	3 374
накопичена амортизація	1002	245	295
Незавершені капітальні інвестиції	1003	-	-
Основи засобів	1010	23 681	20 798
первісна вартість	1011	27 441	46 484
знош	1012	11 790	14 686
Інвестиційна нерухомість	1013	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомість	1016	-	-
знош інвестиційної нерухомість	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
акції обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1033	-	-
Довгострокова зобов'язальна заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1043	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1063	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	28 940	33 077
II. Оборотні активи			
Залишки	1100	37 013	46 639
виробничі запаси	1101	10 447	6 087
незавершене виробництво	1102	10 620	13 327
готова продукція	1103	13 926	28 242
товари	1104	2	2
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депазити переуступлення	1113	-	-
Високі зарплати	1120	-	-
Дebіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1123	4	3 881
Дebіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	12 672	12 488
з бюджетом	1133	1 073	393
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дebіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дebіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1143	-	-
Інші поточні дebіторська заборгованість	1153	903	543
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1163	971	933
готівка	1166	13	12
рахунки в банках	1167	958	971
Витрати майбутніх періодів	1170	20	41
Частина переуступлення у страхових резервах	1180	-	-
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-

резерви на заробітних прямих	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	210	215
Усього за розділом II	1195	32 948	45 708
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	81 948	98 785

Пасива	Код	На початок	На кінець
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зарегістрований (пайовий) капітал	1400	50	50
Високи до незарегістрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у довіреність	1408	-	-
Державний капітал	1410	3 176	3 175
співісний зиск	1411	-	-
налічувачі курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (использованный убыток)	1420	61 306	76 106
Неоплачений капітал	1425	-	-
Виключений капітал	1430	-	-
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	65 932	79 331
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	6 664	4 990
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Штатове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань	1532	-	-
резерв збитків або резерв налісними виплат	1533	-	-
резерв на заробітних прямих	1534	-	-
інших страхових резервах	1535	-	-
Інвестиційні контракти	1540	-	-
Приватний фонд	1545	-	-
Резерв на виплату дивиденду	1546	-	-
Усього за розділом II	1595	6 664	4 990
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	7 100	5 386
Виселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1613	409	6 279
розрахунок з бюджетом	1620	230	310
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунок зі страховиками	1625	12	40
розрахунок з оплати праці	1630	127	191
Поточна кредиторська заборгованість за операційними зв'язками	1635	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	-	-
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	-	-
Додати майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені зняття з рахунок переоплати	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	2 124	2 249
Усього за розділом III	1695	10 152	14 465
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів незареєстрованого пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	81 948	98 785

Київ

Головний бухгалтер

ЕП ПІДПUBНИЙ
ОЛЕКСАНДР
ВІКТОРОВИЧ
ЕЛШВИДЕНКО
НАТАЛІЯ
ВІКТОРІВНА

Підпубний Олександр Вікторович

Швиденко Наталія Валеріївна

1. Кошторисор оформлені згідно з територіальними органами місцевої влади.

2. Визначення в порядку, визначеному центральними органами місцевої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "БЕРЕЗИНО" за ЄДРПОУ

Дата (рік, місяць, час):

КОДИ		
2023	01	01
33233162		

(за підписом керівника)
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за Рік 2022 р.

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Форма № 2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код раєка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	68 766	66 213
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
премії підписані, валова сума	2011	-	-
премії, передані у перестраховування	2012	-	-
зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	-	-
зміна частки перестраховику в резерві незароблених премій	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(40 101)	(32 148)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	28 665	34 065
збиток	2095	(-)	(-)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	-	-
зміна частки перестраховику в інших страхових резервах	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 453	927
у тому числі:	2121	-	-
дохід від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю			
дохід від періодичного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	-	-
дохід від використання коштів, виставлених від оподаткування	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(4 268)	(3 637)
Витрати на збут	2150	(3 781)	(2 907)
Інші операційні витрати	2180	(761)	(5 914)
у тому числі:	2181	-	-
витрати від зміни вартості акцій, які оцінюються за справедливою вартістю			
витрати від періодичного визначення біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	21 308	22 534
збиток	2195	(-)	(-)
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	-	-
Інші доходи	2240	-	1
у тому числі:	2241	-	-
дохід від благодійної допомоги			
Фінансові витрати	2250	(1 564)	(587)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(731)	(43)
Прибуток (збиток) від втрат/набуття на монетарні статті	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	19 013	21 905
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	-
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	19 013	21 905
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Фактори зовнішнього середовища		Фактори внутрішнього середовища
Непрямої дії	Прямої дії	
<p>Політико-правові</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правове регулювання функціонування економіки країни, галузей, регіонів 2. Державна підтримка галузей, регіонів, суб'єктів господарювання 3. Кредитно-грошова, інноваційноінвестиційна, фіскальна політика держави 4. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків 5. Квотування, ліцензування зовнішньоекономічної діяльності 	<p>Ринково-галузеві</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ресурсний, трудовий і технологічний потенціал контрагентів 2. Наявність бар'єрів із боку контрагентів для входу на ринок і виходу з нього 3. Реальні та потенційні конкуренти 4. Ринкова інфраструктура 5. Діяльність інвесторів 	<p>Структурно-організаційні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виробнича структура підприємства 2. Організаційна структура підприємства 3. Управлінська структура 4. Спеціалізація, концентрація, кооперація виробництва
<p>Макроекономічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кредитно-грошова, інноваційноінвестиційна, фіскальна діяльність держави 2. Рівень конкурентоспроможності країни 3. Валютний курс і фактори, які його формують 	<p>Соціологічні, психологічні та культурологічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Жадібність, азарт, нерішучість, боязнь контрагентів 2. Діловий етикет контрагентів, культура ділового спілкування, вміння вести переговори 	<p>Техніко-технологічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Використовувані технології та технічна досконалість продукції 2. Розроблювані технології та модернізація виробництва і продукції 3. Виробниче устаткування й обладнання підприємства 4. Наявність сертифікатів якості 5. Науково-технічний рівень виробництва
<p>Інноваційні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток високотехнологічних, ресурсозберігаючих галузей 2. Розвиток НТП, поява нових матеріалів, технологій, обладнання 		<p>Управлінські</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність функціонування системи менеджменту 2. Рівень кваліфікації управлінських кадрів 3. Система підготовки та

<p>3. Підтримка науки та інноваційної діяльності</p>		<p>перепідготовки управлінських кадрів на підприємстві 4. Інвестиції в працівників</p>
<p>Соціально-економічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень життя населення 2. Структура споживання 3. Купівельна активність 4. Менталітет населення 5. Мобільність населення 6. Зростання безробіття 		<p>Управлінські</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ефективність функціонування системи менеджменту 2. Рівень кваліфікації управлінських кадрів 3. Система підготовки та перепідготовки управлінських кадрів на підприємстві 4. Інвестиції в працівників
<p>Демографічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Динаміка кількості населення 2. Здоров'я населення 3. Соціально-економічний склад населення 4. Еміграційні процеси 		<p>Фінансово-економічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень платоспроможності та ліквідності 2. Рівень рентабельності 3. Період оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості 4. Фінансова стабільність 5. Ділова активність
<p>Екологічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Природний клімат 2. Географічне розташування країни та регіонів 3. Природно-ресурсний потенціал країни 4. Екологічна ситуація 		<p>Соціологічні, психологічні та культурологічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Внутрішньофірмова культура та психологічний клімат 2. Імідж і репутація підприємства 3. Соціальне забезпечення та підтримка працівників
<p>Психологічні й культурологічні</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Рівень культури у суспільстві 2. Психологічний клімат у 		

суспільстві 3. Рівень достовірності інформації, яка передається в ЗМІ 4. Сприйняття держави представниками інших країн		
---	--	--

Інтегральна оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства

Ресурси підприємства	Показники оцінювання	Умовні позначення
Інтегральний показник ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства ($III_{ЕВРП}$)	$III = (k_{фр} * \Phi P) + (k_{мр} * МР) + (k_{тр} * ТР)$	$III_{УРП}$ – інтегральний показник ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства; k_i – коефіцієнт ваги показників оцінювання складових ресурсного потенціалу; ΦP – фінансові ресурси; $МР$ – матеріальні ресурси; $ТР$ – трудові ресурси.
Фінансові ресурси (ΦP)	$\Phi P = (k_1 K_{кон.в.к.}) - (k_2 K_{фин.зал.}) + (k_3 K_{заб.об.кош.}) + (k_4 K_{поточ.лік.}) + (k_5 K_{шв.лік.}) + (k_6 K_{аб.лік.}) + (k_7 P_{влас. кап.})$	ΦP – фінансові ресурси; k_i – коефіцієнт ваги показників оцінювання фінансових ресурсів; $K_{кон.в.к.}$ – коефіцієнт концентрації власного капіталу; $K_{фин.зал.}$ – коефіцієнт фінансової залежності; $K_{заб.об.кош.}$ – коефіцієнт забезпеченості оборотних коштів власними оборотними коштами; $K_{поточ.лік.}$ – коефіцієнт поточної ліквідності; $K_{шв.лік.}$ – коефіцієнт швидкої ліквідності; $K_{аб.лік.}$ – коефіцієнт абсолютної ліквідності; $P_{влас.кап.}$ – рентабельність власного капіталу.
Матеріальні ресурси ($МР$)	$МР = (k_1 K_{кор.вит.мат.рес.}) + (k_2 M_{прод.}) + (k_3 K_{прод.осн.зас.}) + (k_4 \Phi_{\theta}) + (k_5 K_{онов.осн.зас.}) + (k_6 \Phi_{ондоміст.})$	$МР$ – матеріальні ресурси; k_i – коефіцієнт ваги показників оцінювання виробничих ресурсів; $K_{кор.вит.мат.рес.}$ – коефіцієнт

		<p>корисного витрачання матеріальних ресурсів; $M_{\text{прод.}}$ – матеріаломісткість продукції; $K_{\text{прод.осн.зас.}}$ – коефіцієнт придатності основних засобів; $\Phi_{\text{в}}$ – фондвіддача; $K_{\text{мех.вир.}}$ – коефіцієнт оновлення основних засобів; $P_{\text{фондоозбр.}}$ – фондомісткість.</p>
<p>Трудові ресурси (ТР)</p>	<p>ТР $= (k_1 K_{\text{об.найм.пр.}}) + (k_2 K_{\text{заг.об.прац.}}) + (k_3 K_{\text{плин.кад.}}) + (k_4 P_{\text{праці}})$</p>	<p>ТР – трудові ресурси; k_i – коефіцієнт ваги показників оцінювання трудових ресурсів; $K_{\text{об.найм.пр.}}$ – коефіцієнт обороту найманих працівників; $K_{\text{заг.об.прац.}}$ – коефіцієнт загального обороту працівників; $K_{\text{плин.кад.}}$ – коефіцієнт плинності кадрів; $P_{\text{праці}}$ – продуктивність праці.</p>